

Predmet br.: S11K003433 09 Kr1 (X-KR-09/783)

Datum: 26.04.2011.godine
22.06.2011.godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Jasmina Kosović, presjednik vijeća
sudija Davorin Jukić
sudija Darko Samardžić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
Protiv

Darka Dolića

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Sanja Jukić

Branilac optuženog: Zlatko Milović

I. UVOD	6
A. PROVEDENI DOKAZI	6
1. Tužilaštvo	6
2. Odbrana.....	6
B. ZAVRŠNE RIJEČI.....	7
2. Odbrana.....	9
C. PROCESNE ODLUKE	12
1. Odluke o zaštiti svjedoka.....	12
2. Odluka o isključenju javnosti.....	13
3. Protok roka od 30 (trideset) dana.....	13
4. Izuzetak od neposrednog izvođenja dokaza - prihvatanje iskaza svjedoka u skladu sa članom 273. stav. 2.ZKP BiH.....	14
5. Odluka o odbijanju prijedloga Tužioca za prihvatanje utvrđenih činjenica	14
II. RELEVANTNO PRAVO.....	16
A. OPĆA RAZMATRANJA U VEZI SA OCJENOM DOKAZA	18
B. IME OPTUŽENOG	19
B. FIZIČKI IZGLED IZVRŠIOCA KRIVIČNOG DJELA	25
C. IZVJEŠTAJ SIPA-E, BROJ KU 1/90, OD DANA 16.01.2009.GODINE.....	26
D. RANJAVANJE	27
E. PRISUSTVO OPTUŽENOG U VRIJEME I NA MJESTU IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA.....	29
F. KAZIVANJE SVJEDOKA S4 I ABAZ ALAJBEGOVIĆ O LIČNOSTI OPTUŽENOG	31
III. ZAKLJUČAK.....	32
IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA.....	33
V. PRILOG 1 –LISTA DOKAZA TUŽILAŠTVA	34
VI. PRILOG2-LISTA DOKAZA ODBRANE.....	38
VII. PRILOG 3 – LISTA DOKAZA SUDA	41

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Jasmine Kosović, kao predsjednika vijeća, sudija Davorina Jukića i Darka Samardžića kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne saradnice – asistenta Elme Karović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Darke Dolića zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c), e),f) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu KZ BiH), a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH, povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj KT-RZ 176/06 od 03.11.2009. godine, potvrđene dana 16.11.2009.godine, nakon održanog glavnog pretresa, u prisutnosti optuženog Darka Dolića i njegovog branioca, advokata Zlatka Milovića, te tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Sanje Jukić, dana 26.04.2010. godine donio je, a dana 28.04.2011.godine javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI DOLIĆ DARKO sin Joze i majke Marte rod. Drežnjak, rođen 11.04.1973. god. u Mostaru, JMB 1104973153556, nastanjen u ..., po narodnosti ..., državljanin ..., oženjen, bez zanimanja, završio osnovnu školu, vojsku služio.

Na osnovu odredbe člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu ZKP BiH).

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je,

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, u vrijeme oružanog sukoba između Armije BiH i HVO-e na teritoriji općine Prozor, kao pripadnik Hrvatskog vijeća obrane pri brigadi „Rama“-Diverzantsko izviđački vod „Jastrebovi“, postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava kršeći odredbe članka 3.stav.1.tačka a) i c), te člana 27. stav. 2. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba od 12.8.1949, na način da je:

1. Početkom mjeseca augusta 1993.godine, najvjerojatnije 4.augusta1993.godine, u kasnim popodnevnim satima, u mjestu Družinovići, općina Prozor, zajedno sa pokojnim Zoranom Čališ, sudjelovao u fizičkom zlostavljanju i pljačkanju civila muslimanske nacionalnosti, tako što je, obučen u vojnu uniformu, naoružan automatskom puškom, naredio da se svi civili muslimani koji su živjeli u navedenom selu, odmah postroje ispred kuće Zlatifa Kmetaš što su to morali i uraditi i to, Omer Kmetaš, Suljo Kmetaš, Đula Ravnjak, Zlata Ravnjak, Đula Kmetaš, Ajka Kmetaš, Edina Kmetaš i njeno dvoje malodobne djece, Đula Šabić, Zlata Ruvić, Zilka Zahirović, Fatima Kmetaš, Rahima Zahirović, a potom pucao u zrak i pred noge Sulji Kmetaš koji je odbio da pjeva ustaške pjesme, psovao balijsku majku, puškom i nogom udarao sve postrojene civile, naročito Ravnjak Zlatu, Ruvić Zlatu, Rahimu Zahirović koju je, zamahom noge snažno udario u predjelu prsa od kojeg je udarca pala pred noge Zlate Ruvić povrijedivši kuk, a potom naredio

Ajki Kmetaš, koju je predhodno kundakom puške udario u predjelu vrata i leđa, a u usta joj stavljao vrelu puščanu cijev, da za betonski stub od kuće veže svoga muža Zlatifa Kmetaš i sina Omera Kmetaš, pa ih tako vezane udarao po svim dijelovima tijela, a Zlatifu stavljao nož pod grlo, zarezujući ga po svim dijelovima tijela iz kojeg je curila krv, da bi potom, zajedno sa pok. Zoranom Čališ,

2. U namjeri da uzme novac i zlato, naredio da pomenuti civili skinu obuću i drugu odjeću sa sebe kako bi se uvjerio da netko od njih ne skriva dragocjenosti, pa od Kmetaš Fatime uzeo zlatni prsten sa ruke, od Kmetaš Vahide, zlatni lančić sa vrata i prsten sa ruke, dok je Zlatu Ravnjak, prijeteći puškom, odveo do njene kuće tražeći novac, pa kada ju je udario kundakom iza vrata i oborio na pod, a nogu stavio na njenu glavu i zaprijetio da će je zaklati ako mu ne dadne novac, ista mu je predala 2.000 njemačkih maraka,

3. Nakon čega je, u istom mjestu, u istoj kući, vlasništvo Zlatifa Kmetaš, u kojoj je živjela sa mužem i djecom Edina Kmetaš, zajedno sa pokojnim Zoranom Čališ, istu silovao i to tako što ju je izdvojio iz grupe postrojenih civila i odveo na sprat kuće, gdje ju je, u jednoj od soba, upotrebom sile prisilio na seksualni odnos, predhodno je udarao po tijelu i nogama, strgao odjeću i naredio da stavlja polni organ u usta, a potom je bacio na krevet i silovao,

4. U prvoj polovini augusta mjeseca 1993.g. u više navrata silovao maloljetnu zaštićenu svjedokinju pod pseudonimom „S1“ koja je bila smještena u kući Majčić Halime u selu Lapsunj, općina Prozor, zajedno sa više od 30 žena muslimanske nacionalnosti i to tako što ju je, u kasnim noćnim satima, zajedno sa pok. Zoranom Čališ i jednim nepoznatim uniformiranim vojnikom, izveo iz kuće skupa sa Manjušak Bahrijom i zaštićenom svjedokinjom pod pseudonimom „S2“, koje su takođe bile smještene u navedenoj kući, odvezao u napuštenu kuću nedaleko od kuće gdje je bila smještena i u jednoj od soba, prisilio na seksualni odnos i to tako što je uperio pušku u njeno tijelo, naredio da se skine, a ako se bude suprostavljala da će je ubiti, a potom je silovao,

5. Krajem mjeseca jula ili početkom augusta 1993. g. u selu Lapsunj, općina Prozor silovao zaštićenu svjedokinju pod pseudonimom „S3“ i to tako što je, zajedno sa četvoricom uniformiranih vojnika, od kojih je jedan bio pok. Zoran Čališ, nauružan patent nožem, ušao u kuću zaštićene svjedokinje pod pseudonimom „S3“, kojoj je naredio da izađe, pa kada je ova izašla, snažno je rukama gurnuo uza zid, držeći svojim rukama njene ruke iznad njene glave, govoreći joj da ga ljubi i da se opusti, pa kako mu nije uzvraćala tražene zahtjeve, udario je zamahnutom rukom u lice od kojeg je udarca pala na beton, a potom je uveo u kuću i bacio na krevet sobe gdje je spavala njena 15-mjesečna beba, kojoj je stavljao nož pod grlo, govoreći, da će je zaklati u koliko se odmah ne skine, što je morala i uraditi, a potom je silovao.

Dakle, da je

Za vrijeme rata u BiH, u vrijeme oružanog sukoba između Armije Republike Bosne i Hercegovine i Hrvatskog vijeća obrane, kršeći pravila međunarodnog prava sudjelovao u zlostavljanju-namjernom nanošenju fizičkog i duševnog bola zatočenih civila, njihovom pljačkanju te prisiljavao drugu osobu na seksualni odnos upotrebom prijetnje direktnim napadom na njezino tijelo,

Čime bi učinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1.

- tačka c) za radnje opisane pod brojem 1. izreke presude
- tačke e) za radnje opisane pod brojem 3.4 i 5. izreke presude i
- iz tačke f) za radnje opisane u tački 2. izreke presude,

a sve u svezi sa člankom 29. i članom 180. stavak 1. KZ BiH.

I

Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP-a BiH, optuženi se oslobađa dužnosti naknade troškova postupka i isti padaju na teret budžetski sredstava Suda BiH.

II

Na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećeni Omer Kmetaš, Suljo Kmetaš, Đula Kmetaš, Đula Ravnjak, Zlata Ravnjak, Edina Kmetaš, Đula Šabić, Zlata Ruvić, Zilka Zahirović, Kmetaš Fatima, Zahirović Rahima, Kmetaš Vahide, Šabić Zina i zaštićeni svjedok, „S1“, „S2“, „S3“ se radi ostvarivanja eventualnog imovinskopravnog zahtjeva upućuju na parnični postupak.

Obrazloženje

I. UVOD

1. Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-176/06 od 03.11.2009.godine optužen je Dolić Darko zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. tačka c), e), f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH.

2. Optužnica je potvrđena dana 16.11.2009.godine, a optuženi se dana 18.12.2009.godine izjasnio da nije kriv za krivično djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret. Glavni pretres u ovom predmetu je počeo 04.02.2010.godine.

A. PROVEDENI DOKAZI

1. Tužilaštvo

3. Vijeće je u toku glavnog pretresa neposredno saslušalo sljedeće svjedoke: Kmetaš Omera, Ravnjak Zlatu, Kmetaš Đulu, Kmetaš Vahidu, Zahirović Rahimu, Kmetaš Fatimu, Kmetaš Sulju, Ruvić Zlatu, Kmetaš Edinu, Karadža Bahriju, Šabić Zinu, Kmetaš Havu, Gelić Ajku, te zaštićene svjedoke S1, S2 i S3.

4. U toku glavnog pretresa Tužilac je odustao od saslušanja svjedoka, Šabić Đule, Kelić Munire, Kmetaš Ajke, Zelenika Marinka i Luke Markešića.

5. Spisak materijalnih dokaza koje je Tužilac prezentirao i uveo kao dokaz, navedeni su u prilogu broj 1. ove presude i čine njen sastavni dio.

2. Odbrana

6. U toku dokaznog postupka odbrana optuženog Dolić Darke saslušala je sljedeće svjedoke: Kmetaš Edinu, Kmetaš Sulju, Kmetaš Omera, Ruvić Zlatu, Dolić Jozu, Dolić Miroslava, Palić Rašida, Burić Slavka, Beljo Vladu, Galić Ljubomira, Peran Nikicu, Gelić Ajku, Kmetaš Vahidu, Zelenika Marinka, Đodo Dragu, Barišić Vladu, Alajbegović Abaza, Dedić Marka, Krišto Mirana, Tubić Dalibora, zaštićene svjedoke S1, S3, S4, provela dokaz suočenja svjedoka Omera Kmetaša i Jozu Dolića, te saslušala vještaka grafološke struke, Dugandžić Zlatka i Dr. Kozomora Davorina, vještaka medicinske struke

7. Odbrana je odustala od saslušanja svjedoka Rahime Zahirović, te izvođenja dokaza suočenja svjedoka Ruvić Zlate i Barišić Vlade.

8. Spisak materijalnih dokaza koje je odbrana prezentirala i uvela kao dokaz, navedeni su u prilogu broj 2. ove presude i čine njen sastavni dio.

3.Sud

9. U toku dokaznog postupka i vijeće je po službenoj dužnosti saslušalo svjedoka, Bakiru Hasečić, predsjednicu Udruženja „Žene žrtve rata”, te uvelo dva materijalna dokaza, koji su navedeni u prilogu 3. ove presude i čine njen sastavni dio.

B. ZAVRŠNE RIJEČI

1.Tužilac

10. Analizirajući elemente krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Tužilac je u svojoj završnoj riječi najprije istakao da u toku dokaznog postupka od strane odbrane nije osporavano postojanje oružanog sukoba na području Bosne i Hercegovine u periodu 1992 – 1995.godine, kao i postojanje direktnog sukoba između Armije BiH i HVO-a na području općine Prozor 1993.godine, te pripadnost optuženog Dolić Darka brigadi Rama – HVO, kao jednoj od strana u sukobu.

11. Tužilac se u završnoj riječi posebno osvrnuo na navode svjedoka saslušanih u toku glavnog pretresa i, dovodeći njihova svjedočenja u vezu sa tačkama optužnice, zaključuje, da je van razumne sumnje dokazana krivica optuženog Dolić Darka. Svjedočenje svjedoka Omera Kmetaša, Sulje Kmetaša i Edine Kmetaš, Tužilac smatra ključnim i naglašava potrebu da se njihovi iskazi posebno cijene prilikom donošenja odluke o krivici optuženog. U svrhu navedenog, Tužilac cijeni da treba uzeti u obzir i iskaze svjedoka Ravnjak Zlate, Kmetaš Đule, Kmetaš Vahide, Kmetaš Edine koji su potvrdili da su za ime i prezime izvršioca zločina u selu Družinovići 1993.godine saznali od svjedoka Sulje Kmetaša.

12. Tužilac je sa naročitom pažnjom obrazlagao iskaz svjedoka Sulje Kmetaša koji je optuženog Dolić Darka svakodnevno viđao u Prozoru u ugostiteljskom objektu u kome je radio kao konobar. Dobro je poznavao njega, njegovog oca i cijelu porodicu i zna da je otac oslovljavao optuženog nadimkom „Dario“, a njegov brat, nadimkom „Braco“. Nadalje tužilac navodi da je svjedok Suljo Kmetaš u svojstvu svjedoka odbrane, svjedočio na identičan način kako u pogledu okolnosti kritičnog događaja, tako i okolnosti poznavanja optuženog i njegove porodice. Svjedok je optuženog opisao kao mršavu osobu, crne kose češljane na stranu, sa razmakom između dva zuba, a prepoznao ga je i na fotografijama koje datiraju iz inkriminisanog perioda. Tužilac ne spori da je Suljo Kmetaš davao izjave i drugim institucijama i da je tom prilikom kao izvršioca djela spomenuo Dolića Maria, kojeg je takođe poznavao. Međutim, i sam svjedok prihvata da je pogriješio u imenu, ali ne i u liku, tako da je nedvosmislen u tvrdnji da je učinilac djela Darko Dolić.

13. Tužilac se osvrnuo i na svjedočenje Edine Kmetaš koja je saslušana i kao svjedok odbrane, navodeći da je svjedok na smiren način, bez bilo kakve želje za osvetom, ponovo objasnila šta joj se desilo. Svaki iskaz svjedoka se slaže sa iskazima drugih svjedoka koji su svjedočili u ovom predmetu. Što se tiče razlika u navođenju imena, Tužilac smatra da se radilo o lapsusu jer je i sama svjedokinja potvrdila da je te izjave davala u nekom polusvjesnom stanju, neznanju, a što Tužilac u ovom slučaju cijeni jako bitnim s obzirom

da je svjedokinja žrtva silovanja. Sama činjenica da ova svjedokinja nije željela zaštitu, već je htjela javno svjedočiti o onome što joj se desilo, ukazuje da nije imala motiva da lažno svjedoči.

14. Prema ocjeni Tužioca svjedoci Karadža Bahrija, S1, S2 i S3 su u potpunosti potvrdili činjenične navode iz tačka 4. i 5 optužnice.

15. Tužilac podsjeća da je svjedokinja Karadža Bahrija u svom iskazu navela da je sa svjedocima S2 i S1 odvedena u obližnju kuću gdje je silovana od strane Zorana Čališa, a da su druge dvije žene, S1 i S2, odvedene u druge sobe sa Darkom Dolićem i još jednim vojnikom.

16. Tužilac ukazuje da je svjedok S1 potvrdila iskaz Karadža Bahrije u pogledu opisa događaja i načina izvršenog silovanja od strane optuženog. Ne znajući njegovo ime i prezime, svjedok prepoznaje optuženog u sudnici i potvrđuje da je upravo on osoba koja ju je silovala. Opisuje ga kao osobu smeđe kose, visine 1,80m i nižeg rastom od drugog vojnika. Saslušana u svojstvu svjedoka odbrane, nije dala drugačiji iskaz u pogledu osobe koja je izvršilo konkretno krivično djelo. Na osnovu svega Tužilac cijeni da je njen iskaz zadovoljio kriterij homogenosti, objektivnosti i konstantnosti. Tužilac cijeni da je svjedok S2 potvrdio sve ono što su u svojim iskazima rekli svjedoci S1 i Karadža Bahrija. Svjedok S2 je opisao optuženog iz inkriminisanog perioda, a onda i prepoznao u sudnici.

17. Iskaz svjedok S3, prema ocjeni tužioca u potpunosti potkrepljuje tačku 5. optužnice.

18. Tužilac smatra da svjedoci odbrane nisu uspjeli pružiti alibi optuženom. Tako, prema navodima Tužioca, svjedok Jozo Dolić nije sa sigurnošću mogao reći gdje se nalazio njegov sin u inkriminisanom periodu, koji je samo jednom sedmično dolazio kući. Prilikom suočenja sa Kmetaš Omerom, prema ocjeni Tužioca, svjedok Jozo Dolić je pokazao veliku nesigurnost i nervozu (skretanjem pogleda), uz poseban naglasak Tužioca na činjenicu da je ovaj svjedok otac optuženog. I svjedok Dolić Miroslav je pokušao obezbjediti alibi za optuženog navodeći da je optuženi zajedno sa njim bio par dana u borbenim akcijama, ali pri tome nije naveo dane i sate kada je to bilo, niti se izjašnjavao šta se dešavalo u druge dane. Tužilac osporava vjerodostojnost dokaza, evidencije o angažovanosti jedinice u sedmom i osmom mjesecu¹, jer iz izjave svjedoka proizilazi da evidenciju nije vodio redovno.

19. U odnosu na Izvještaja o počinjenju krivičnog djela od strane optuženog Darka Dolića, a koji su sačinili djelatnici Državne Agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA)-Regionalni ured Mostar, Tužilac se slaže da sadrži propuste, da u njemu nedostaju informacije, ali ako se ima u vidu da izvještaj nije dokaz, onda ta činjenica ne bi trebala da utiče na ishod krivičnog postupka.

20. Tužilac cijeni da se izjava svjedoka Kmetaš Zlatifa ne može smatrati odlučnom za utvrđivanje odgovornosti optuženog za inkriminaciju koja mu se stavlja na teret.

¹ Broj dokaza - O-19a;

21. Nalaz i mišljenje vještaka Kozomora Davorina o povredama koje su zadobili Dolić Mario i Dolić Darko, po ocjeni Tužioca, je u saglasnosti sa iskazima svjedoka koji su svjedočili na okolnost uočenih tragova ranjavanja kod učinioca krivičnog djela.

22. Smatrajući da rezultat provedenih dokaza jasno ukazuju da je optuženi Darko Dolić krivično odgovoran za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. tačka c), e), f) KZ BiH, a sve u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH, Tužilac predlaže da Vijeće donese odluku kojom će optuženog oglasiti krivim po svim tačkama optužnice, te mu u skladu sa odredbama KZBiH, izreći odgovarajuću kaznu zatvora.

2. Odbrana

23. Odbrana i optuženi su dana 21.04.2011.godine iznijeli zajedničku završnu riječ ukazujući da se prvi dio završene riječi odnosi na opće razmatranje postupka koji se vodio protiv optuženog Darka Dolića, a drugi dio, na analizu provedenih dokaza.

24. Odbrana podsjeća da je već na statusnoj konferenciji najavljeno da će optuženi u toku postupka dokazivati svoju nevinost, ali i ko je počinio kazneno djelo koje se njemu stavlja na teret.

25. Svo vrijeme suđenja Tužilac je onemogućavao odbrani da dođe do dokaza, sakrivao je dokaze za koje je znao, te nije postupao u skladu sa principom mutabiliteta.

26. Nadalje, postupak prepoznavanja optuženog u sudnici od strane svjedoka, odbrana smatra neprimjerenim, jer su svi svjedoci putem interenta i novina imali mogućnost da čuju kome se sudi, svaki je svjedok znao gdje se u sali nalazi tužilac, a gdje sjedi optuženi. Kao naročito sporno navodi prepoznavanje optuženog od strane zaštićenog svjedoka S1 koji je svjedočio iz druge prostorije, a za vrijeme svjedočenja kamera je snimala Vijeće i Tužioca, da bi na kraju zumirala optuženog.

27. Odbrana sa posebnom pažnjom analizira iskaze ključnih svjedoka, Edine Kmetaš, Sulje Kmetaša i Omera Kmetaša i naglašava da su ovi svjedoci od 1994.godine do 2009.godine u nekoliko navrata davali izjave i da događaje opisuju na isti način, ali da mijenjaju izjave u pogledu identiteta izvršioca krivičnihopravnih radnji. To po ocjeni odbrane, ne može predstavljati tehničku omašku prilikom davanja iskaza.

28. Branilac je nakon poziva optuženom da ustane i izjave optuženog da je visok 1,86 cm, zaključio da osoba ove visine ne može biti osoba nižeg rasta budući da su svjedoci u toku glavnog pretresa Zorana Čališa opisivali kao osobu visoku oko 1, 85cm, a drugog vojnika uz Zorana Čališa opisivali kao nižu osobu.

29. Odbrana smatra neprihvatljivim obrazloženje svjedokinje Edine Kmetaš da je prepoznala optuženog u sudnici po glasu, posebno ako se ima u vidu da je optuženi Darko Dolić u vrijeme kada je krivično djelo učinjeno imao 19 godina, a kada mu se sudi ima 38 godina. a tokom saslušanja izgovorio je samo jednu riječ „nemam“ .

30. Odbrana posebno ukazuje da je svjedok Omer Kmetaš u tri navrata davao izjave i da je u prve dvije izjave kao izvršioca djela označio Maria Dolića, a da prilikom davanja izjave pred Tužilaštvom, kao izvršioca djela više ne pominje Maria, nego Darka Dolića, sina Joze.

31. Svjedok Omer Kmetaš je izjavio da poznaje i Maria i Darka, međutim, navodi odbrana, svjedok u različitim periodima kao izvršioca radnje označava različite osobe.

32. U odnosu na pročitane izjave umrlog svjedoka Zlatifa Kmetaša od 07.03.1994.godine, odbrana se poziva na izjavu svjedoka Omera Kmetaša koji je tvrdio da je Zlatif poznavao Jozu, ali ne i Maria i Darka Dolića. S obzirom da Zlatif u svojoj izjavi iz 1994.godine govori da su njegovu nevjestu silovali Mario i Zoran, odbrana zaključuje da je Zlatif za ime počinitelaca saznao ili od Sulje ili od Omera Kmetaša.

33. Činjenica da su svjedoci Đula Kmetaš (supruga Omera Kmetaša), Fatima Kmetaš (jetrva Edine Kmetaš), nakon 05.05.2009.godine također mijenjali svoje iskaze u pogledu identiteta izvršioca djela, odbrana zaključuje da su od 2009.godine svjedoci bili pripremani za svjedočenje od strane svjedoka Sulje Kmetaša.

34. Odbrana nadalje analizira i ocjenjuje neusaglašenim iskaze svjedoka S1, S2, S3 i Karadža Bahrije.

35. Po nalaženju odbrane svjedok S1 je od Tužioca upoznat sa imenom optuženog prilikom saslušanja 07.10.2010.godine, a sam izjavio da ranije nije ni čuo za ime Dole. Svjedok S2 navodi da je za ime vojnika Zorana Čališa i Darka Dolića saznao od Halime Majčić ,vlasnice kuće u kojoj su boravili. Svjedok Karadža Bahrija optuženog opisuje kao osobu koju je poznavala od ranije jer je sa njom išao u istu školu.

36. Odbrana cijeni da su iskazi ostalih svjedoka doveli u pitanje iskaz svjedoka S1.

37. Prema ocjeni odbrane sporna je identifikacije optuženog od strane svjedoka S3, jer iskaz navedenog svjedoka nije saglasan sa iskazima svjedoka Gelić Ajka i Kmetaš Have koje su svjedočile na okolnosti tačke 5. optužnice.

38. Odbrana smatra da je u toku dokaznog postupka uspjela dokazati da optuženi Darko Dolić nije mogao biti prisutan na mjestu gdje se zločin desio i da je utvrđeno da su se silovanja dogodila između 27.07.1993.godine i 03.08.1993.godine.

39. Prema ocjeni odbrane, Tužilac ni na koji način nije uspio dovesti u pitanje vjerodostojnost evidencije koju je vodio Miroslav Dolić, kao ni iskaze svjedoka koji su potvrdili prisustvo optuženog Darka Dolića u bazi na Makljenu u vrijeme slobodnih sati, odnosno, njegovu angažiranost na borbenoj liniji.

40. Osvrćući se na pitanje ranjavanje Darka Dolića i Maria Dolića, odbrana se poziva na doktora Kozomoru koji je na upit Tužioca rekao da je optuženi imao rane koje su mogle zarasti za 30 dana, s tim da rana na području stražnjice nije mogla biti viđena.

41. Izvještaj SIPA-e, Regionalni ured u Mostaru , broj KU 1/09 od 14.01.2009.godine koji je uložen kao dokaz u sudski spis, odbrana cijeni da nije vjerodostojan, niti zakonit.
42. Svjedok Rašid Palić, potpisnik naprijed pomenutog Izvještaja, siguran je da je vršena radnja prepoznavanja, dok su, primjećuje odbrana, djelatnici SIPA-e izjavili da prepoznavanje nije obavljeno u skladu sa zakonom. Djelatnik SIPA-e, svjedok Miran Krišto je u svom svjedočenju pred Sudom naveo da su od prijateljsko – poznaničke veze dobili podatak da je izvršilac zločina Darko Dolić, ali pri tome nije naveo ime te prijateljsko-poznaničke veze, sem da se radi o matičaru iz Prozora. Odbrana ima saznanje da se radi o osobi po imenu Ivan Sučić koji je jedini matičar u Prozoru i otac je Stjepana Sučića. Svjedok Krišto prihvata da je učinjena greška kada je na temelju samo jedne informacije podnesen Izvještaj i naglašava, da bi danas u toj situaciji obavili dodatne provjere.
43. Odbrana podsjeća da je svjedok Suljo Kmetaš tokom direktnog ispitivanja pomenuo ime Stjepana Sučića i naveo da se Sučić družio sa Mariom Dolićem i Čališ Zoranom.
44. Odbrana tvrdi da službenici SIPA-e Krišto i Tubić ne govore istinu kada tvrde da su vršili prepoznavanje i da su svjedocima pokazivali fotografije s obzirom da je SIPA skenirane fotografije dobila 7 dana nakon saslušanja Edine Kmetaš.
45. Odbrana se posebno osvrnula na iskaz svjedoka S4 naglašavajući da je svjedok na glavnom pretresu izjavio da je vrlo dobro poznao Doliće, zna sve, i Mirkove i Miškove, zna ih sve po imenu, te je pomenuo da je u noći kada mu je kuća gorila, po svjedoka i majku došao Marko i Darko Dolić i tom prilikom su im donijeli deke i cigare.
46. Svjedok S4 je naglasio da nijednu lošu riječ nije čuo o Darki Doliću, a da je za osobu Mario Dolić čuo da je silovao žene.
47. Vrlo malo osoba je smjelo pomagati muslimanima, a oni koji su pomagali imali su mnoge neprilike. Darko Dolić je osim svjedoku S4, pomogao i svjedoku Abazu Alajbegoviću koji je tokom saslušanja pred Sudom, to i potvrdio.
48. Odbrana, nakon svega postavlja pitanje kako je optuženi Darko Dolić mogao u isto vrijeme, krasti, silovati i pomagati ljudima i zaključuje da je silovati mogao samo onaj koji je imao mnogo vremena i nije išao na ratište, kao što je bio slučaj sa vojnom policijom.
49. Branilac je na kraju svoje završen riječi predložio da Sud donese presudu kojom će se optuženi Darko Dolić, oslobodi od optu.

C. PROCESNE ODLUKE

1. Odluke o zaštiti svjedoka

50. Rješenjem Suda BiH broj X-KRN-09/783, od 22.10.2009.godine određene su mjere zaštite za tri svjedoka (S1, S2, S3). Ovom odlukom imena, prezimena i ostali lični podaci svjedoka proglašeni su tajnim, određen im je pseudonim, te utvrđeno da će njihovi lični podaci ostati povjerljivi najduže 30 (trideset) godina nakon pravosnažnosti ove odluke. U toku postupka svjedocima je takođe omogućeno da svjedoče putem elektronskih uređaja za prenos i promjenu slike i glasa, te uz mjeru zabrane objavljivanja fotografije u sredstvima javnog informisanja.

51. Dana **19.03.2010.godine** Vijeće je svjedoku S1 pored već ranije određene mjere zaštite svjedočenja pored pseudonima, dodijelilo i dodatne mjere zaštite na način da u toku postupka svjedoči iz posebne prostorije (video link iz sobe) uz promjenu glasa i slike.

52. Vijeće je svjedoku S3 dana **22.04.2010.godine** pored dodjeljenog pseudonima, kao dodatnu mjeru zaštite prije svjedočenja, odredilo zabranu objavljivanja njegove fotografije u sredstvima javnog informisanja.

53. Dana **06.05.2010.godine** Vijeće je svjedoku S2 pored pseudonima, kao dodatnu mjeru zaštite odredilo zabranu snimanja lika u toku svjedočenja, a sve sa svrhom zaštite intimnog i privatnog života ovog svjedoka, budući da o konkretnom slučaju nisu upoznata njegova djeca i većina članova porodice.

54. Član 75(F) Pravila o postupcima i dokazima MKSJ-a, *nalaže da zaštitne mjere određene za neku žrtvu ili svjedoka u nekom postupku pred Međunarodnim sudom ostaju na snazi, mutatis mutandis, u svakom drugom postupku pred Međunarodnim sudom ili u nekakvoj drugoj jurisdikciji dok god ne budu ukinute, izmijenjene ili otkinute u skladu s procedurom predviđenom ovim pravilom.* Nakon što je ovo Vijeće upoznato sa činjenicom da je svjedok odbrane svjedočio uz mjere zaštitne pred MKSJ-om u predmetu Prlić i drugi, Sud je od pretresnog vijeća MKSJ-a zatražilo dodatne informacije o vrstama mjera koje je ovaj svjedok dobio u tom predmetu.

55. Dana 8.marta 2011.godine pretresno vijeće MKSJ-u u predmetu Prlić i drugi, je dostavilo dopis sa obavjesti da je Vijeće tog suda na zatvorenoj sjednici dana 10.10.2006 godine donijelo usmenu odluku kojom su svjedoku koji treba da svjedoči i u predmetu Darka Dolića, kao mjere zaštite određeni pseudonim i korišćenje elektronskih uređaja za izmjenu slike svjedoka.

56. U skladu sa članom 75 (F) Pravila MKSJ-a, pretresno Vijeće je u predmetu optuženog Dolić Darko dana 10.03.2011.godine donijelo odluku o zaštitnim mjerama, te ovom svjedoku odredilo da svjedoči pod pseudonim S4 i iz posebne prostorije, uz upotrebu tehničkih uređaja za promjenu slike svjedoka .

57. Sud je u toku cijelog postupka, vodio računa da se u svrhu zaštite identiteta svjedoka ne pomene bilo koji podatak koji ih identifikuje, tako da se sa istim ciljem ni u presudi ne spominju svjedoci pod punim imenom i prezimenom, nego pod dodijeljenim pseudonimima. Svi podaci o zaštićenim svjedocima se nalaze u spisu i pod posebnom su zaštitom.

2. Odluka o isključenju javnosti

58. Vijeće je po službenoj dužnosti isključilo javnost sa pojedinih dijelova glavnog pretresa primjenom člana 237. ZKP BiH, koji propisuje da "*Odluku o isključenju javnosti donosi sudija, odnosno vijeće iješerjem kcje mora biti obrazloženo i javno ojavjeno*". Donošenje odluke opravdavali su razlozi zaštite interesa svjedoka koji nalaže član 235. ZKP BiH, a usljedili su u nastavcima glavnog pretresa koji su održani u dane 11.03.2010.godine, 19.03.2010.godine, 22.04.2010.godine, 06.05.2010.godine, 08.07.2010.godine i 17.02.2011.godine

59. Odluku o isključenju javnosti Vijeće je donosilo radi odlučivanja o dodatnim mjerama zaštite za svjedoke S1, S3 i S2 i određivanja mjera zaštite za svjedoka S4, te prilikom saslušanja svjedoka Bahrije Karadža koja nije tražila mjere zaštite, ali je željela da u svrhu zaštite uneteresa njene porodice, djece i muža koji obavlja javnu funkciju, sadržaj njenog svjedočenja ostane izvan dometa javnosti.

60. U svim navedenim slučajevima, Vijeće je, nakon razmatranja sudske prakse koja ukazuje da nije uvijek moguće predvidjeti i potpuno kontrolisati dinamiku izjašnjenja o pravnim i činjeničnim pitanjima, odlučilo da isključi javnost sa dijelova glavnog pretresa, prilikom rasprave o određivanju dodatnih zaštitnih mjera svjedocima u skladu sa datim okolnostima. Svaki put nakon što bi javnost bila uključena, pretresno Vijeće bi istu upoznalo sa razlozima zbog kojih je isključena i donesenim odlukama.

3. Protek roka od 30 (trideset) dana

61. Prema dredbi člana 251. stav 2. ZKP BiH „*Glavni pretres kcji je odgođen mora ponovo početi ako se izmjenjeni sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže do 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranjem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju*“. Kako je između nastavaka glavnog pretresa održanih na dane **15.07.2010.godine i 26.08.2010.godine** proteklo više od trideset dana, vijeće je primjenom ove zakonske odredbe, uz prethodno pribavljenu saglasnost stranaka i branioca, odlučilo da glavni pretres ne počinje iznova nego da se u njegovom nastavku koriste ranije izvedeni dokazi.

4. Izuzetak od neposrednog izvođenja dokaza - prihvatanje iskaza svjedoka u skladu sa članom 273. stav. 2.ZKP BiH

62. Sud je na glavnom pretresu koji je održano 01.07.2010.godine prihvatio da se po prijedlogu odbrane optuženog Dolić Darka pročita iskaz umrlog svjedoka Kmetaš Zlatifa.

63. Član 273. ZKP BiH koji se odnosi na izuzetke od neposrednog sprovođenja dokaza, u stavu 2. predviđa da se “ *zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudje odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaci, ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga.*“

64. Kako je u sudski spis uložen Izvod iz knjige umrlih koji glasi na ime Kmetaš Zlatif², a Tužilac se nije protivio prijedlogu odbrane, Sud je dozvolio čitanje Iskaza umrlog svjedoka Kmetaš Zlatifa koji je dao pred službenicima Stanice javne bezbjednosti Prozor, broj 35/94 od 07.03.1994.godine³.

65. Izjavu umrlog svjedoka Sud nije razmatrao kao odlučujući dokaz.

5. Odluka o odbijanju prijedloga Tužioca za prihvatanje utvrđenih činjenica⁴

66. Na osnovu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, Tužilac je svojim prijedlogom od 03.11.2009. godine, predložio da se prihvate kao dokazane činjenice utvrđene u prvostepenim presudama MKSJ-a u predmetima, *Tužilac protiv Zejnula Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže (predmet br. IT-96-21-T od 16.11.2008.godine), Tužilac protiv Mladena Naletilića- Tute i Vinka Martinovića - Štele (predmet br.cj. IT-98-34-T od 31.marta 2003.godine), Tužilac protiv Sefera Hailovića (br.cj predmeta:IT-01-48-T od 16.11.2005.godine), te i drugostepenim presudama u predmetima *Tužilac protiv Zejnula Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže (br.cj predmeta IT-96-21-A od 20.februara 2001.godine), Tužilac protiv Tadić Duška (predmet br.IT-94-AR72, od 15. jula 1999.godine), Tužilac protiv Mladena Naletilića - Tute i Vinka Martinovića - Štele (predmet br. IT-98-34-T,od dana 03.05.2006.godine), Tužilac protiv Daria Korčića i Marja Čerkeza (predmet br IT-95 14/2 – A, od 17.12.2004.godine.* Tužilac za svaku od presuda MKSJ navodi paragrafe i njima obuhvaćene činjenice na kojima temelji prijedlog o njihovom prihvatanju dokazanim u svrhu ovog postupka.*

67. Odbrana je predložila da pretresno Vijeće u potpunosti odbije prijedlog Tužioca za prihvatanje predloženih činjenica utvrđenim smatrajući da nisu relevantne za ovaj predmet, a neke činjenice se uopće ne odnose na područje Prozora, već na područje Konjica i Mostara.

² Dokaz broj T-52;

³ Dokaz broj O-25;

⁴ Rješenje Suda BiH, broj X-KR-09/783, od 02.03.2011.godine;

68. Nakon detaljnog razmatranja argumenata koje su iznijele strane u postupku, Vijeće je posebnim rješenjem od 02.03.2011 godine odbilo prijedlog Tužioca za prihvatanje utvrđenih činjenica

69. Naime, pri donošenju odluke Vijeće je imalo u vidu odredbu člana 4. Zakona o ustupanju⁵ koja propisuje da: „ *Nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice, koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u bilo kojem drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupka pred MKSJ-om, ako se odnosi na pitanje od značaja u tekućem postupku.*“

70. Vijeće je takođe imalo u vidu da je Zakon o ustupanju *lex specialis*, da je kao takav primjenjiv u postupcima pred sudovima u Bosni i Hercegovini, i da je osnovna svrha člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka.

71. S obzirom da Zakon o ustupanju, niti ZKP BiH ne sadrže kriterije koji moraju biti ispunjeni da bi se određene činjenice iz presuda MKSJ prihvatile kao utvrđene u tekućem postupku, Vijeće je, vodeći se svojom obavezom poštivanja prava na pravično sudenje koje garantuje Evropska konvencija i ZKP BiH, pri odlučivanju o ovom pitanju primjenilo kriterije koje je MKSJ utvrdio u predmetu *Tužilac protiv Momčila Krajišnika* (predmet br. IT-00-39-T.⁶ i one koji su našli svoje uporište u praksi Suda BiH⁷

72. Cijeneći prema navedenim kriterijima predložene činjenice, Vijeće je utvrdilo da iste ne ispunjavaju tražene uvjete jer po svom karakteru predstavljaju zaključke, nalaze i mišljenja pretresnog vijeća MKSJ, činjenice nije moguće jasno identifikovati za potrebe ovog predmeta, citirani iskazi svjedoka nisu dovoljno jasni i konkretni i nije ih moguće posmatrati izolovano od ostatka izjave tih svjedoka, činjenice predstavljaju obilježje bića krivičnog djela („oružani sukob“) Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, i konačno, sadrže karakterizacije koje su u suštini pravne prirode.

73. Primjenom pravnog testa za prihvatanje činjenica, Vijeće je odbilo prijedlog Tužioca budući da predložene činjenice ne ispunjavaju utvrđene kriterije da bi kao dokazane bile usvojene u svrhu ovog predmeta.

74. Vijeće primjećuje da, u situaciji kada je Tužilac u toku postupka saslušao sve svjedoke, a odbrana pri kraju saslušanja svojih svjedoka, prihvatanje utvrđenih činjenica u ovoj fazi postupka, ne bi bilo, niti je u skladu sa osnovnim principom ekonomičnosti i efikasnosti koje predviđa član 4. Zakona o ustupanju. Ovo pogotovu što su skoro svi saslušani svjedoci svjedočili na iste okolnosti za koje se postavlja zahtjev da budu

⁵ Prema članu 4. Zakona o ustupanju predmeta: *“Nakon saslušanja stranaka, sud može, na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om, ili da prihvati pismeni dokazni materijal iz postupka pred MKSJ-om ako se odnosi na pitanje od značaja u tekućem postupku.”*

⁶ Odluka MKSJ o presuđenim činjenicama u predmetu protiv Momčila Krajišnika br. IT-00-39-T od 28.2.2003. godine.

⁷ *Praksa Suda BiH: Kješer je Suda BiH brj X-KR-07/394, brj 13.11.2008.godine, Kješer je Suda BiH X-KR-06/202 od 03.07.2007.godine, Kješer je Suda brj X-KR/06/165 od 26.06.2007.godine;*

prihvaćene kao utvrđene činjenice, tako da je Vijeće raspolagalo sa dovoljno dokaza za utvrđivanje konkretnih okolnosti.

II. RELEVANTNO PRAVO

75. Optuženi se optužnicom Tužilaštva tereti za počinjenje krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c), e) i f) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, i to da je kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba učinio sljedeća djela:

- c) [...] Nečovječno postupanje, [...].
- e) Prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo, ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), [...],
- f) Konfiskacija imovine, [...], pljačkanje imovine [...].

76. Član 173. uključuje sljedeće opće elemente koji moraju biti utvrđeni kod krivičnog djela Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

- djelo počinioaca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava;
- postojanje ratnog stanja, oružanog sukoba ili okupacije;
- postojanje veze između radnji fizičkog počinioaca i rata, oružanog sukoba ili okupacije; i
- Optuženi mora narediti ili izvršiti djelo

77. Tužilaštvo snosi teret utvrđivanja krivice optuženog van razumne sumnje da je početkom avgusta, najvjerojatnije 4. avgusta 1993 godine u selu Družinovići, općina Prozor, na način opisan u tačkama 1, 2 i 3 izreke ove presude, a krajem mjeseca jula ili početkom avgusta 1993 godine, u selu Lapsunj, općina Prozor, kako je opisano u tačkama 4 i 5 izreke ove presude, optuženi Darko Dolić poduzeo radnje nečovječnog postupanja, pljačkanja imovine, kao i radnje silovanja, svjestan da takve radnje preduzima u okviru oružanog sukoba, kršenjem pravila međunarodnog prava.

78. U razmatranju opštih elementa krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, Vijeće je na osnovu iskaza saslušanih svjedoka i predloženih materijalnih dokaza Tužilaštva i odbrane, utvrdio da je u BiH, u vrijeme kada se zločin desio, u julu i avgustu 1993 godine, na području općine Prozor, u selima Družinovići i Lapsunj, postojao oružani sukob između snaga Armije BiH i HVO-a. S obzirom da se ovo pitanje ni među

strankama u postupku ne ukazuje spornim, Vijeće je ovu činjenicu prihvatilo kao nespornu, te zaključilo i smatra utvrđenim, da je na ovom području u navedeno vrijeme, postojao oružani sukob.

79. Vijeće je, cijeneći sve izvedene dokaze pojedinačno i u njihovoj uzajamnoj povezanosti, izvan svake razumne sumnje, utvrdio da je u inkriminisanom periodu optuženi bio pripadnik oružanih snaga HVO-a pri Brigadi "Rama", Diverzantsko-izviđački vod "Jastrebovi" (u daljem tekstu: vod "Jastrebovi").

80. Međutim, kako Tužilac van razumne sumnje, nije uspio dokazati da je inkriminisane radnje opisane u tačkama 1, 2, 3, 4 i 5 izreke presude, poduzeo optuženi Darko Dolić, kako su to pokazali rezultati analize provedenih dokaza Tužilaštva i odbrane, Vijeće nije našlo potrebnim da posebno razmatra pitanje postojanja ostalih obilježja navedenog krivičnog djela, nego se bavilo detaljnom analizom subjektivnih i objektivnih dokaza koji su ishodili zaključak pretresnog Vijeća da optuženi Darko Dolić nije počinilac krivičnog djela koje mu se optužnicom stavlja na teret.

81. Iz istih razloga Vijeće nije smatralo potrebnim da se posebno bavi pitanjem materijalnog zakona i njegove primjenljivosti na konkretni slučaj.

A. OPĆA RAZMATRANJA U VEZI SA OCJENOM DOKAZA

82. U ovom postupku Tužilac i odbrana su saslušali veći broj svjedoka. Vijeće je u ovom postupku cijenilo dokaze u skladu sa primjenjivim procesnim zakonom. Pretpostavku nevinosti iz člana 3. ZKP BiH, otjelovljuje opći princip prema kojem je obaveza Tužilaštva utvrđivanje krivice optuženog izvan svake razumne sumnje.

83. Osim što iskaz svjedoka treba biti dat iskreno, neophodno je i da je iskaz pouzdan. Imajući to na umu, Vijeće je tokom cijelog postupka bilo svjesno da je u iskazima o činjenicama koje su se dogodile puno godina prije davanja iskaza, prisutna nesigurnost usljed nestalnosti ljudske percepcije u odnosu na traumatične događaje i sjećanja tih događaja. Prilikom ocjene iskaza svjedoka koji su svjedočili u predmetnom postupku, Vijeće je posebno cijenilo njihovo držanje, ponašanje i karakter, i u vezi sa tim i druge dokaze i okolnosti koje se tiču ovog predmeta. Osim toga, Vijeće je takođe imalo u vidu i protek vremena od kada su se kritični događaji desili, te u skladu sa tim da je i sjećanje svjedoka zasigurno pretrpjelo određene promjene, odnosno da postoji nemogućnost pamćenja svih detalja i okolnosti koje su postojale u vrijeme kada su krivičnopravne radnje izvršene.

84. Nedosljednosti u iskazu svjedoka ne znače samo posebi da će pretresno Vijeće to svjedočenje bez pažljive ocjene odbaciti kao nepouzdanost.⁸ Slično tome, faktori kao što su vremenski razmak između događaja i svjedočenja, mogući uticaj trećih lica, nepodudarnosti, ili stresne okolnosti u vrijeme događaja, ne isključuju automatski mogućnost da se Vijeće osloni na takav iskaz. Pretresno Vijeće je prilikom ocjenjivanja i odmejravanja težine dokaza vodilo računa i takve faktore uzelo u obzir.⁹

85. Vežano za posredne dokaze (dokaze iz druge ruke), Vijeće ističe da su u praksi ovog suda takvi dokazi prihvatljivi. Naravno, dokazna vrijednost takvih dokaza zavisi od konteksta i karaktera predmetnog iskaza, kao i od toga da li je taj iskaz potkrijepljen i drugim dokazima. Osim toga, Vijeće podsjeća da je Sud slobodan u ocjeni dokaza (u skladu sa članom 15. ZKP BiH).

86. Vijeće je imalo u vidu i praksu Suda za ljudska prava¹⁰ prema kojoj se Sud, iako je obavezan dati razloge za svoju odluku, ne mora detaljno baviti svakim argumentom koji je iznijela neka od strana u postupku.

87. Vijeće nalazi potrebnim istaći da sistem krivičnog prava mnogih zemalja uvažavaju potrebu za krajnjim oprezom prije nego što se optuženi osudi na osnovu iskaza svjedoka koji ga je identifikovao u otežanim okolnostima. U drugostepenoj odluci MKSJ-a, žalbeno vijeće u predmetu *Kupreškić* je navelo faktore koje sudovi mnogih zemljama uzimaju kao relevantne za ocjenu u žalbenom postupku, da li je odluka presuditelja o činjenicama da se

⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Čelebić*, par.485 i 496 – 498.

⁹ Predmet *Kupreškić i dr.*, br. IT-95-15-A, Presuda žalbenog vijeća od 23.10.2001.godine, strana 12, par 31;

¹⁰ Predmet Evropskog suda za ljudska prava *Garcia Ruiz v. Spain*, No. 30544/96, 21.01.1999. godine

osloni na svjedočenje o identifikaciji bili nerazložna ili da zbog takve odluke osuđujuća presuda ne počiva na čvrstim temeljima. Sudovi mnogih zemalja izdvajaju slijedeće faktore: npr *'identifikacija optuženog od strane svjedoka koji su optuženog samo letimično vidjeli ili koji ga nisu dobro vidjeli zbog prepreka: identifikacija u tami ili nakon traumatičnog događaja koji je svjedok doživio; nepodudarnosti ili netačnosti u iskazu o fizičkim karakteristikama optuženog u vrijeme događaja; davanje pogrešene identifikacije ili slučaj kad svjedok prvo izjavljuje da ne prepoznaje optuženog da bi ga potom ipak prepoznao; nespcjivi iskazi više svjedoka; te naknadna izjava svjedoka da se sjeća optuženog u okolnostima koje upućuju na očiglednu mogućnost da je svjedok bio pod uticajem sugestije drugih'*.¹¹

88. Imajući sve to u vidu, pažljivom ocjenom svih provedenih dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, Vijeće je ovo sporno i veoma važno pitanje identiteta izvršioa krivičnog djela, analiziralo i ocjenilo kroz slijedeća aspekta: 1) ime optuženog; 2) fizički izgled počinioca krivičnog djela; 3) Izvještaj SIPA-e o izvršenom krivičnom djelu, broj KU 1/90 od 16.01.2009 godine; 4) ranjavanje; 5) uniforma koju je nosio izvršilac krivičnog djela; 6) prisustvo optuženog u vrijeme i na mjestu izvršenja krivičnog djela; 7) Izjave svjedoka S4 i Abaza Alajbegovića o ličnosti optuženog.

B. IME OPTUŽENOG

89. Kao što je naprijed navedeno, Vijeće se u analizi i ocjeni iskaza svjedoka vodilo i postavljenim kriterijima iz presude MKSJ-a, *Kupreškić*, a među kojim je i onaj koji upućuje da vijeće sa posebnom pažnjom cijeni *naknadne izjave svjedoka da se sjeća optuženog u okolnostima koje upućuju na očiglednu mogućnost da je svjedok bio pod uticajem sugestije drugih*.

90. Optužba je svoj koncept dokazivanja bazirala na iskazima svjedoka koji u ovom predmetu imaju svojstvo oštećenih. Neke od svjedoka Tužilaštva i odbrana je pozvala kao svoje svjedoke u cilju dokazivanja nekonzistentnosti, odnosno njihove nedosljednosti u davanju iskaza. U tom smislu odbrana je uvela i materijalne dokaze, prvenstveno Zapisnike o saslušanju svjedoka iz istrage koje su dali pred pred istražnim sudijom Suda u Jablanici (odjeljenje Višeg suda u Mostaru) 1995. godine¹² kao i iskaze svjedoka koje su dali SIPA-i u toku 2008 i 2009.godine¹³.

¹¹ Predmet Kupreškić i dr., br. IT-95-15-A, Presuda žalbenog vijeća od 23.10.2001.godine, strana 15, par 40;

¹² Izjava svjedoka Sulje Kmetaša, od 28.07.1995.godine pred Višim sudom u Mostaru, dokaz broj O-5; Izjava svjedoka Edine Kmetaš od 21.07.1995.godine pred Višim sudom u Mostaru, dokaz broj O-2; Izjava svjedoka Omera Kmetaša od 21.08.1995.godine, pred Višim sudom u Mostaru, dokaz broj O -11;

¹³ Izjava svjedoka Edine Kmetaš, broj 17-13/3-1-04-2-185/08, od 15.10.2008.godine, pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu, dokaz broj O-3; Izjava svjedoka Sulje Kmetaša, broj 17-13/3-1-04-2-225/08 od 16.12.2008.godine, pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu, dokaz broj O-6; Izjava svjedoka Omera Kmetaša, broj 17-13/3-1-04-2-222/08 od 14.12.2008.godine pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu, dokaz broj O-10;

91. Uvidom u dostavljene zapisnike o saslušanju svjedoka u istrazi 1995 i 2008.godine, saslušani svjedoci su kao počinioca navedenog krivičnog djela označili lice Dolić Maria, a ne Dolić Darka. U svojim izjavama datim pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine 2009.godine, ovi svjedoci mijenjaju svoj iskaz na način da kao počinioca označavaju optuženog Darka Dolića.

92. Navedenu okolnost Vijeće cijeni naročito spornom s obzirom da lice Mario Dolić postoji i samo je godinu dana stariji od optuženog Darka Dolića, a u inkriminisanom periodu je živio na području općine Prozor, gdje i danas često boravi.

93. Svjedoci Suljo i Omer Kmetaš su jedini svjedoci koji su potvrdili da Maria Dolića i Darka Dolića poznaju od ranije. Drugi svjedoci-oštećeni spominju vojnike koje od ranije nisu poznavali i da su njihova imena saznali od Sulje Kmetaša u šumi ili naknadno, odnosno nakon kritičnih događaja, od Halime Majićić i Gelić Ajke. Vezano za identifikaciju učinioca krivičnog djela za Vijeće se ukazuju spornim upravo iskazi svjedoka Omera i Sulje Kmetaša, posebno što su obojica dobro poznavali Maria i Darka Dolića, pa se postavlja pitanje kako i zašto su 1995. i 2008 godine, dakle onda kada je pamćenje svježije, kao učinioca krivičnog djela identifikovali Maria Dolića, a 2009.godine i pred Sudom u toku glavnog pretresa, tvrdili da je učinilac krivičnog djela Darko Dolić.

94. Naime, svjedoci Suljo Kmetaš, Omer Kmetaš, Edina Kmetaš su prije svjedočenja pred Sudom, iskaze davali u tri navarata, prvi put pred Višim sudom u Mostaru, zatim pred službenicima SIPA-e i Tužilaštvom BiH, dok je Edina Kmetaš dala izjavu i četvrti put u Udruženju „Žene žrtve rata“, U kontekstu utvrđivanja imena i prezimena izvršioca krivičnog djela u selu Družinovići početkom augusta 1993.godine, Vijeće je analiziralo iskaze kako ovih, tako i ostalih svjedoka koji su takođe pred ovim organima davali izjave, a posredno od Sulje Kmetaša saznali za ime i prezime izvršioca i na osnovu tih saznanja davali svoje iskaze.

95. Sud je sa naročitom pažnjom analizirao iskaze svjedoka Sulje Kmetaša koji je u toku pretresa saslušan u svojstvu svjedoka Tužilaštva, a potom i kao svjedok odbrane, tvrdio da Darka Dolića, njegovog oca Jozu i brata Milana poznaje iz kafane u kojoj je konobarisao i u koju su oni često dolazili. Iz tih okolnosti mu je poznato da je Milan nekada Darka oslovljavao imenom Dario, a nekada Braco.

96. U svojoj prvoj izjavi koju je dao 1995.godine pred istražnim sudijom u Jablanici, kao izvršioca krivičnog djela opisanog u tačkama 1, 2, i 3 oslobađajuće presude, svjedok Suljo Kmetaš označava Dolić Maria i Zorana Čališa zv. Zoka, pri čemu ni na jednom mjestu ne pravi lapsus u pogledu imena Dolić Maria, već samo griješi u pogledu prezimena lica Čališ Zorana, imenujući ga sa Čalić i Palić. Iz iskaza koji je dao pred službenicima Državne agencije za istrage i zaštitu 2008 godine, svjedok Suljo Kmetaš dosljedno prvoj izjavi, spominje ime Maria, a ispoljavajući nesigurnost kaže „ili Dario Dolić“, odnosno Dole ili Dolić. Saslušan 2009. godine pred Tužilaštvom BiH, mijenja svoje prethodne iskaze, te u odnosu na izvršioca krivičnog djela, Suljo Kmetaš tvrdi da se radi o Darki Doliću zv “Dole” i kod toga ostaje tokom glavnog pretresa kada je salušan u svojstvu svjedoka Tužilaštva, a potom i odbrane. Naime, u toku svjedokočenja na glavnom pretresu svjedok je izričit u pogledu identiteta izvršioca i sigurno tvrdi da se radi o Darki Doliću.

Evidentne razlike i nekonzistentnost u kazivanju, odnosno da je u svojim ranijim iskazima umjesto Darka Dolića pominjao Maria Dolića, svjedok objašnjava prostim lapsusom, te konstatuje da je u pogledu imena mogao slučajno pogriješiti, ali da crte lica nikada nije zaboravio.

97. I svjedok Omer Kmetaš, kao očevidac događaja i lice koje je prepoznalo izvršioca krivičnog djela, u svojim prvim izjavama iz 1995.godine i 2008.godine nema uopće dilema u pogledu imena počinioca i navodi da se radi o Dolić Mariu i Zoranu Čališu, samo što u izjavi pred SIPA-om iz 2008.godine precizira da je Dolić Mario sin Joze. U izjavi pred Tužilaštvom, koju je dao 02.06.2009.godine svjedok Omer Kmetaš pri opisu izvršioca krivičnog djela navodi: „*U jednom momentu je video ispred svje kuće kako mu prilazi uniformisani vojnici, šarena uniforma, a kada se približio video je i prepoznao da je to sin njegovog prijatelja Joze Dolića, sa kojim je radio i prije rata, iz mjesta Dole, kraj Prozora. Taj njegov sin se zvao Darko Dolić*”. Na glavnom pretresu saslušan u svojstvu svjedoka Tužilaštva, a potom i odbrane, Omer Kmetaš u sudnici identifikuje optuženog Darka Dolića kao učinioca krivičnog djela, te kao i svjedok Suljo Kmetaš izjavljuje, da je ime mogao zaboraviti, ali da se lika dobro sjeća. Evidentne razlike u kazivanju imenu koje identifikuje izvršioca djela, objašnjava naknadnom provjerom i raspitivanjem u čaršiji jer je vidajući Maria, uočio da je on malo tamniji u licu, te tako shvatio da je zamjenio Maria i Darka. Nakon što je odbrana na okolnosti prijateljskih odnosa svjedoka Omera Kmetaša sa ocem optuženog Jozom Dolićem, u smislu člana 85 stav. 2. ZKPBiH, provela suočenje, te tom prilikom Jozo Dolić kategorično negirao da poznaje Omera Kmetaša i da je bilo kada sa njim obavljao građevinske radove i da mu je tom prilikom Darko donosio objed, Omer Kmetaš je i dalje ostao kod svoje tvrdnje.

98. Svjedok Jozo Dolić navodi da se njegov sin Darko nije družio sa Zoranom Čališem, Mariom Dolićem i umrlim Stjepanom Sučićem, ali je često ova tri lica vidao zajedno. Njegovog sina Darka, gotovo svi su znali po nadimku Braco, a isti nadimak imao je i Stjepan Sučić. Vijeće uvažava činjenicu da je svjedok Jozo Dolić kao otac imao interesa da svojim svjedočenjem olakša položaj optuženog u krivičnom postupku, međutim ocjenom ranijih iskaza svjedoka Omera Kmetaša i onih kasnijih koje daje mnogo godina nakon učinjenja krivičnog djela i nakon raspitivanja, kako kaže, po čaršiji o imenu počinioca, kod Vijeće stvara ubjedenje o njegovoj nesigurnosti u pogledu važnog pitanja o identiteta učinioca krivičnog djela.

99. Svjedokinja Đula Kmetaš koje je 1995 godine pred Višim sudom u Mostaru i Državnom agencijom za istrage i zaštitu 2008.godine¹⁴ dala izjavu u kojoj, kao izvršioca krivičnog djela pominje „Dole“ kome je ime Mario, dok na glavnom pretresu kada je saslušana u svojstvu svjedoka Tužilašta i odbrane, mjenja svoju izjavu i kaže da je od muža, Omera Kmetaša saznala da to Darko Dolić.

¹⁴ Dokaz broj O-24 - Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu o počinjenom krivičnom djelu broj 17-13/3-2-04-2-3-372-17-09 od 16.01.2009. godine u prilogu 11 Zapisnika o saslušanju svjedoka, dva izvoda iz matične knjige umrlih, službena zabilješka;

100. Da je svjedok Suljo Kmetaš po dolasku u šumu svima iz sela Družinovići koji su prisustovali događaju ispred kuće Zlatifa Kmetaša, rekao imena počinitelaca, saglasno potvrđuju svjedoci Edina Kmetaš, Rahima Zahirović, Vahida Kmetaš, Zlata Ravnjak i Fatima Kmetaš. Svjedoci su takođe saglasni da im je Suljo Kmetaš rekao da je jedan od pomenutih učinilaca Zoran Čališ, ali se ukazalo spornim da li je Suljo Kmetaš kao drugog, njima nepoznatog, učinio, pomenuo Darka Dolića ili Maria Dolića .

101. Iz izjava svjedoka Edine Kmetaš koja je 1995. godine dala pred Višim sudom u Mostaru i Državnom agencijom za istrage izaštitu 2008.godine, vidljivo je da kao izvršioca krivičnog djela pominje Maria Dolića, dakle upravo ono ime koje je svjedok Suljo Kmetaš u svojim izjavama iz 1995 i 2008 godine pominjao pred istim organima. Iz ovih razloga je za Vijeće je neprihvatljiva tvrdnja da je svjedokinja nakon kritičnog događaja od Sulje Kmetaša čula da je drugi izvršilac djela Darko Dolić, sin Joze, kako je to kasnije tvrdila pred Tužilaštvom u svom iskazu broj KT-RZ-176/06 od 05.05.2009 godine i na glavnom pretresu kada je saslušana u svojstvu svjedoka tužilaštva, a onda i odbrane. Svjedokinja ovu nedosljednost objašnjava svojom nesigurnošću uz tvrdnju da je u sudnici po glasu poznala da je upravo optuženi učinilac djela. Međutim, ako se ima u vidu da je optuženi na pitanje predsjednice vijeća, da li ima pitanja za ovog svjedoka, optuženi odgovorio da „nema“, onda je veoma teško na osnovu ove jedine izgovorene riječi izvesti pouzdan zaključak o navedenoj tvrdnji. Osim toga, u prilog nesigurnosti i nepouzdanosti kazivanja ovog svjedoka ide i činjenica da je u svojoj izjavi koju je dala pred Tužilaštvom navela da su se dvojica mladića međusobno oslovljavali imenima „Mario“, „Gavrane“, a tokom pretresa dodala, i imenima, „Đoko“, „Dole“, „Braco“, „Vrana“ .

102. Svjedokinje Rahima Zahirović, Kmetaš Vahida, Ravnjak Zlata, su u svojim izjavama koje su dale pred službenicima SIPA-e 2008. i 2009. godine, kao izvršioca krivičnog djela saglasno pominjale osobu „Dole“ pri tome ne precizirajući da li se radi o Mariu ili Darki Doliću.

103. Tokom svjedočenja na glavnom pretresu svjedokinje Rahima Zahirović i Vahida Kmetaš navode da su za ime Darka Dolića kao počinioca djela, saznala od Sulje Kmetaša, a svjedokinja Zlata Ruvic, da su se počinioci sami predstavili imenima Dole i Čališ. Svjedokinja Zlata Ravnjak je u toku pretresa ponovila da optuženog Darka Dolića nije poznavala i da je za njega saznala od Sulje Kmetaša, te ustvrdila da ga je u sudnici poznala jer je ranije dolazio u njenu kuću tražeći jednu djevojku pa zna da je to on. U toku pretresa svjedokinja Fatima Kmetaš potvrđuje da je u šumi saznala da se učinioci djela zovu „Dole“ i „Đoka“. Međutim, sve ovo pretresnom Vijeću nije dalo uvjerljive razloge za pouzdan zaključak o tome ko je stvarni učinilac krivičnog djela.

104. U toku postupka u smislu odredbe člana 273. stav. 2.ZKP BiH odbrana je provela dokaz čitanjem izjave umrlog svjedoka Kmetaš Zlatifa koju je na okolnosti predmetnog događaja dao 07.03.1994.godine u CSB-u Mostar, Stanica javne bezbjednosti Prozor.¹⁵

¹⁵ Dokaz broj O-25;

105. U predmetnom zapisniku, Kmetaš Zlatif kao neposredni učesnik događaja opisanog u tačke 1. oslobadajuće presude, pominje vojnike Zorana Čališa zv. "Đoka" i Dolić Maria koji je silovao njegovu nevjeste, Suljinu ženu (Edinu Kmetaš).

106. Imajući u vidu da je Zlatif Kmetaš izjavu dao sedam mjeseci nakon događaja koji se desio početkom avgusta 1993. godine, a ostali svjedoci nakon dvije i više godina, onda se opravdano postavlja pitanje da li se optuženi Darko Dolić može staviti u kontekst navedenog, odnosno da bi bio identifikovan kao učinilac krivičnog djela ako ga Zlatif Kmetaš nije spomenuo imenom, prezimenom, pa čak ni nadimkom. Dovodeći u vezu izjavu ovog svjedoka koja je po datumu najbliža događaju, sa prvim izjavama Sulje i Omera Kmetaša (iz 1995 i 2008) u kojim i oni pominju ime Maria i tako potvrđuju činjenični navod Zlatifa Kmetaša, a nakon više godina, naknadno, 2009 godine pred Tužilaštvom i pred Sudom, pominju ime Darka Dolića, sve to kod Vijeća nije dovelo do ubjeđenja van svake sumnje, da je optuženi Darko Dolić osoba koja se može identifikovati kao počinilac predmetnog krivičnog djela.

107. O događajima koji su se desili u selu **Lapsunj u prvoj polovini avgusta 1993 godine** na način kako je to opisano u tački 4. oslobadajuće presude, kao svjedoci Tužilaštva i žrtve silovanja, saslušani su svjedoci Bahrija Karadža, zaštićeni svjedoci S1 i S2. Svi svjedoci govore o upadu trojice vojnika u kuću Majičić Halime gdje su izdvojene i silovane.

108. Svjedokinja Bahrija Karada navodi da su se vojnici međusobno oslovljavali imenima Đoka, Dole, Konje, te da je „Dole“ silovao S1 i opisuje ga kao osobu nižeg rasta od njoj nepoznatog „Đoke“ koji je nju silovao, dok o trećem, takođe njoj nepoznatom vojniku koji je silovao S2, govori kao osobi srednjeg rasta. Osobu „Dole“ svjedokinja u sudnici identifikuje u ličnosti optuženog, uz pojašnjenje da ga je poznavala iz viđenja jer su išli u istu školu. Takođe navodi da je Dolića prepoznala između više fotografija u albumu koji su joj pokazali policajci SIPA-e.

109. Zaštićeni svjedok S1 potvrđuje navode svjedokinje Karadža Bahrije u pogledu imena kojim su se vojnici međusobno oslovljavali i njihove razlike u visini, uz pojašnjenje da je od Bahrije sutradan saznala da se visočija, krupnija i tamnija osoba zove Zoran, a niža Dolić Darko. U sudnici pokazujući na optuženog Darko Dolića, izjavljuje da je sigurna da je on osoba koja je kritične prilike izvršila silovanje i da njegov lik nikada neće zaboraviti. I svjedok S2 navodi da je prema uočenoj visini saznala od Bahrije Karadže za imena počinilaca, te u sudnici pokazujući na optuženog Darka Dolića, nije mogla objasniti na osnovu čega ga identifikuje kao počinioa krivičnog djela..

110. Međutim, u ovoj situaciji kada je svjedokinja Karada Bahrija optuženog poznavala samo iz viđenja oslovljavajući ga sa „Dole“, da Tužilaštvo u svrhu potvrđivanja njenih navoda nije uložilo materijalne dokaze o policijskom prepoznavanju optuženog na prezentiranim fotografijama, da zaštićeni svjedoci S1 i S2 nisu poznavali optuženog koga identifikuju kao učinioca krivičnog djela po nadimku kako ga oslovljava i Karadža Bahrija, da svjedok S2 nije mogla pojasniti na osnovu čega identifikuje optuženog kao učinioca djela silovanja, to pretresno Vijeće, u kontekstu ostalih provedenih dokaza, nije moglo van svake razumne sumnje prihvatiti ove iskaze pogotovu ako se ima u vidu da je optuženi u vrijeme kada se događaj desio bio uzrastu mladi punoljetnik (20 godina), a šesnaest godina

kasnija, osoba izmjenjenog fizičkog izgleda starosne dob od 36 godina. Ovo i zbog toga što se u kritičnom vremenskom periodu, prema tri Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima u selu Lapsunj¹⁶, izjavama prognanih mještana iz istog sela (audio-video zapisa sa izjavama žena)¹⁷ i svjedoka S4, niko i nigdje ne pominje ime optuženog Darka Dolića kao učinioca krivičnog djela, nego se pominje osoba po imenu Maria Dolića .

111. O događajima koji su se desili u selu **Lapsunj krajem mjeseca jula ili početkom avgusta 1993 godine** na način kako je to opisano u tački 5. oslobadajuće presude, kao svjedoci tužilaštva saslušani su svjedoci Zina Šabić, zaštićeni svjedok S3, Hava Kmetaš i Ajka Gelić.

112. Svjedokinja Zina je tokom glavnog pretresa izjavila da joj je kritične prilike S3 rekla da ju je silovao Dole. Tokom salušanja svjedok S3 navodi da je i sam silovatelj spomenuo to ime rekavši: „*Vidjet ćeš kako Dole je.*“, te da je boraveći kod sestre i gledajući kroz prozor prolazak vojske učinilo da vidi silovatelja, Ajka Gelić odgovorila da je to Dolić Darko. Svjedok Zina Šabić potvrđuje da je Ajka s prozora identifikovala optuženog, da je on sin Joze i da Darka poznaje od ranije dok je bio dijete. Svjedok S3 na glavnom pretresu koji je održan 26.08.2010 godine na pitanje branioca da li ju Darko Dolić silovao, odgovorila „Možda nije on, ali jeste možda njegov brat...za mene je to tada bilo isto“. Svjedokinja Hava Kmetaš navodi da je prilikom prijavljivanja silovanja i davanja izjave u policiji, bila sa S3 svo vrijeme, te čula da je S3 prijavila da ju je silovao Dole. Međutim, iako su S3 i Ajka Gelić pokazujući na optuženog, izjavile da su sigurne da je on učinilac djela, za Vijeće ostaje nejasno kojeg od Dolića je S3 prijavila. Ovo tim prije što u tom smislu Sudu nije prezentiran niti jedan pouzdan dokaz, a ni ostali provedeni dokazi cjenjeni u kontekstu događaja u selu Lapsunj, nisu davali osnova pretresnom Vijeću da zaključi da se zaista radi o optuženom.

113. U kontekstu utvrđivanja identiteta počinioca zločina u periodu juli - august 1993.godine na području sela Družinovići i Lapsunj, vijeće je uzelo u obzir i cijnilo iskaz zaštićenog svjedoka S4, CD sa audio i video zapisom izjava prognanih mještana sela Lapsunj (i sela Varvare) kao i tri ovjerena Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine

114. Naime, svjedok S4 navodi da je 21.08.1993.godine nakon protjerivanja iz Prozora izbjegla u Bugojno, gdje je počela raditi u jednoj državnoj instituciji i tu uzimala izjave od žena koje su žrtave silovanja i prognane na područje Bugojna. Među 30 žena od kojih je uzela izjave bila je i zaštićena svjedokinja S3, a misli da je bila i svjedokinaj S1. Svjedok S4 je takođe potvrdila da su sve intervjuisane žene-žrtve silovanja pominjale kao učinioca Dolić Maria, a da ime Darka Dolića nikada nije čula da se pominje u negativnom kontekstu jer u protivnom ne bi ni došla na Sud da svjedoči. Ustvrdila je da je za Maria

¹⁶ Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine Silovanje žena i djevojaka iz sela Lapsun – O44; Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine - Silovanje snahe Kmetaš Zlatifa – O-45; Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine - Nanošenje ozbiljnih povreda Kmetaš Zlatifa – O-46;

¹⁷ Dokaz broj O-22;

Dolića čula da je bio silovatelj žena, da je tukao logoraše, a neki su se žalili da je pljačkao i kuće.

115. Osim toga, odbrana je prezentirala i u spis kao dokaz uložila CD sa audio i video zapisom (na čiju autentičnost i vjerodostojnost nije bilo primjedbi), izjava prognanih mještana sela Lapsunj (i sela Varvare) koji, između ostalog, govore o silovanju žena i pri tome kao učinioce djela pominju imena Maria Dolića i Zorana Čališa, ali ne, kako se Vijeće uvjerilo, i ime optuženog Darka Dolića.

116. Nadalje, odbrana je u spis uložila i tri ovjerena Izvještaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine u kojim je vrlo jasno naznačeno da su predmet istrage i mogući počinioci navedenih djela Čališ Zoran i Dolić Mario, a nikako Dolić Darko.¹⁸

117. Nadalje, iz Rješenja za sprovođenja istrage Višeg suda u Mostaru broj Ki.14/95 od 26.06.1995 godine¹⁹, vidljivo je da se među osobama za koje se osnovano sumnja da su u kritičnom vremenskom periodu na području opštine Prozor, pa i selu Družinovići, počinili silovanje Zoran Čališ zv.“Đoka“, i Mario Dolić zv, „Dole“, te da tim rješenjem na kome se nalazi 99 lica, nema imena Darka Dolića.

B. FIZIČKI IZGLED IZVRŠIOCA KRIVIČNOG DJELA

118. Pri razrješavanju dileme oko identiteta učinioca zločina učinjenih u Družinovićima i selu Lapsunj, Vijeće se bavilo pitanjem fizičkog izgleda optuženog i analizom iskaza svjedoka koje su davali kako u toku glavnog pretresa, tako i kroz ranije iskaze date pred Tužilaštvom BiH, odnosno SIPA-om.

119. Očigledne su nepodudarnosti u iskazima o fizičkim karakteristikama optuženog u vrijeme predmetnih događaja. Svi svjedoci su saglasni da je Zoran Čališ bio viši i krupniji vojnik, a da je **drugi vojnik**, koga svjedoci povezuju sa optuženim, bio niži od Čališa, crnog tena, crne kose i podeblji, izuzev što su ga svjedoci Kmetaš Vahida i svjedok S1 opisale kao mršaviju osobu. Kao izrazito mršavu osobu tamnog tena kao većina Dolića, opisuje ga svjedok odbrane Miroslav Dolić, dok svjedok odbrane Ljubomir Galić kaže da je optuženi imao upečatljivo dječjačko lice. Svjedoci Suljo Kmetaš, Rahima Zahirović, Svjedok S1, Karadža Bahrija saglasno izjavljaju da je vojnik Zoran Čališ bio prosječne muške visine, oko 185 cm, a da je vojnik koji je bio s njim, bio niži visine oko 175cm. U toku izlaganja završnih riječi, optuženi je ustao na poziv branioca, koji je konstatovao da je optuženi Darko Dolić visok 186cm

120. Pored pitanja fizičkog izgleda optuženog Darka Dolića u vrijeme izvršenja djela, otvara se i pitanje fizičkog izgleda osobe Marija Dolića iz istog perioda. Svjedok Suljo i

¹⁸ Dokazi odbrane pod rednim brojevima, O-44, O-45, O-46;

¹⁹ Knjiga - Izvodi iz knjige „Prozor - 1992/1995.godina hronika zločina“, autor Mesud Hero, strana 235;

Omer Kmetaš su saglasno tvrdili da su dobro poznavali i Darka Dolića i Maria Dolića. Prilikom opisivanja fizičkih karakteristika navedenih osoba, svjedok Suljo i Omer su saglasni da su Darko i Mario izgledali gotovo isti, obojica su bili tamne puti, sličnih crta lica i gotovo iste starosti, samo što je Mario Dolić bio malo tamniji, niži i deblji od optuženog Darka Dolića. Svjedok Omer Kmetaš navodi da je Mario bio visok oko 172/3 cm, a optuženi Darko Dolić je bio negdje 5/6 cm višiji od Maria Dolića.

121. Imajući u vidu da su svjedoci izvršioca krivičnog djela opisali kao nižeg, debljeg vojnika, visine oko 175cm, tamne puti, tamne kose, da su svjedoci Kmetaš Suljo i Omer potvrdili veliku sličnost između Darka i Maria Dolića, sa razlikom što je Mario bio niži, tamniji i deblji u odnosu na Darka Dolića, da se Vijeće neposredno uvjerilo, da je optuženi evidentno osoba višija od 180 cm, onda je sasvim jasno da ni kriterij opisanog fizičkog izgleda, pogotovu što svjedoci govore o njihovoj sličnosti, a manje o onome što ih čini različitim i prepoznatljivim, ne daje osnova za pouzdan zaključak o identifikaciji optuženog Darka Dolića kao učinioca predmetnog krivičnog djela.

C. IZVJEŠTAJ SIPA-E, BROJ KU 1/90, OD DANA 16.01.2009.GODINE

122. Dilema oko identiteta učinioca radnje izvršenja postojala je i kod službenih osoba – SIPA-e Regionalni ured Mostar, koji su 16.01.2009.godine Tužilaštvu BiH dostavili Izvještaj u kojem se kao počinitelj djela označava osoba Darko Dolić, iako se u priloženim Zapisnici o saslušanju svjedoka, pominje osoba po imenu Mario Dolić. U svrhu razjašnjenja ove nedosljednosti odbrana je pozvala svjedoke Dalibora Tubića i Mirana Krišto koji su u svojstvu službenih osoba radili na predmetu i obavili ispitivanje svjedoka čije izjave su bile predmet detaljna sudske analize. Na pitanje odbrane o načinu utvrđivanja identitet učinioca krivičnog djela, svjedoci Tubić i Krišto saglasno navode da su nakon uočene nesigurnosti svjedoka, posebno Sulje i Edine Kmetaš, identitet učinioca utvrdili na osnovu informacije prijateljsko – poznaničke veze da je mogući počinitelj zločina u Družinovićima osoba po imenu Mario Dolić, a kako je ova veza nakndano promjenila ime i kao počinioca označila Darka Dolića, svjedoku Sulji Kmetašu su pokazali fotografiju Darka Dolića i on je potvrdio da je to osoba koja je počinila krivično djelo u selu Družinovići tokom 1993.godine. U ovom smislu, navode svjedoci, sačinjen je predmetni Izvještaj.

123. Naime, svjedok Krišto navodi da je Edini Kmetaš pokazan karton sa fotografijom Maria Dolića, ali da ona nije bila sigurna da je to osoba koja ju je silovala, a Sulji Kmetašu rekao da pokazana osoba na fotografija nije učinilac djela.

124. Svjedoci dalje potvrđuju da su po pribavljanju 5 CIPS-ovih fotografija označenih brojevima od 1-5, a među kojim nije bilo fotografije Marija Dolića, iste predočili Sulji Kmetašu koji je pokazao na fotografiju broj 3 i rekao da je to Mario, a da se kasnijim operativnim radom utvrdilo da pokazana osoba nije Mario, nego Darko, sin Joze. Svjedok Krišto navodi da ove fotografije nisu pokazane Edini Kmetaš koja je izjavila da se lika učinioca ne može sjetiti.

125. Načelnik Regionalnog ureda Mostar, SIPA-e Rašid Palić, saslušan na glavnom pretresu u svojstvu svjedoka odbrane, izjavio je da od šefa odsjeka dobija informacije o stepenu i rezultatima istrage i da šef odsjeka svojim potpisom garantuje da je spis kompletan i urađen po zakonu. Po dobijanju informacije da se u konkretnom slučaju kao počinioci djela spominju dva imena, Mario i Darko, zatražio je da se to ispita na način kako to zakon predviđa. Prepoznavanje je izvršeno na osnovu fotografija, ali obavezni i uobičajeni zapisnik o prepoznavanju nije sačinjen, niti su te fotografije bile uložene u predmet uz krivičnu prijavu i izjave svjedoka. Svjedok Palić takode navodi da misli da uz zapisnik sa izjavama 11 svjedoka nije bila izjava Maria Dolića, jer nije ni bila praksa da se osumnjičeni saslušavaju. Nije mu poznato da li su svim svjedocima pokazane fotografije, međutim, poželjno je da više osoba potvrdi identitet osobe koju treba prepoznati. Obavješten je da izvršena pozitivna identifikacija optuženog Darka Dolića.

126. Međutim, ako se ima u vidu da su svjedoci Suljo Kmetaš i Edina Kmetaš prilikom davanja ranijih i kasnijih izjava koji su bile predmetom analize ove presude, ispoljili nesigurnost i nedosljednost u pogledu identifikacije učinioca krivičnog djela, da su svjedoci Miran Krišto i Dalibor Tubić, u postupku prikupljanja i provjere dokaza, posebno provođenja radnje prepoznavanja i u vezi sa tim sačinjavanja zapisnika (protivnoo članu 75. stav 1. tada važećeg ZKP FBiH²⁰ i član 76. stav 3, istog zakona, učinili, kako sami kažu, greške, onda je sasvim jasno da pretresno Vijeće na temelju ovako nezakonito provedenih radnji, ne može na pouzdan način izvesti zaključak o stvarnom počiniocu krivičnog djela u selu Družinovići i Lapsunj.

D. RANJAVANJE

127. U svrhu utvrđivanja identitete učinioca krivičnog djela, Vijeće se bavilo i analizom iskaza svjedoka i materijalnih dokaza koji se tiču povreda koje su optuženi Darko Dolić i spominjani Mario Dolić zadobili u periodu 1992 godine, a u kritičnom periodu u selu Družinovići svjedoci kod učinioca krivičnog djela vidjeli ožiljak, odnosno „tufer“ Naime, svjedok Ravnjak Zlata navodi da je vojnik nižeg rasta imao „ranu“ na trbuhu, a svjedokinja Kmetaš Vahida u svojoj prvoj izjavi datoj 2009.godine pred SIPA-om navela da joj je lice pokazalo „ožiljak“ na predijelu trbuha, a prilikom svjedočenja na glavnom pretresu pojasnila da se radilo o „tuferu“ u području stomaka. Svjedokinja Edina Kmetaš nije se mogla sjetiti da li je ijedan od vojnika imao povredu ili da je povreda zavijena. Svjedok odbrane Galić Ljubomir koji je optuženog Dolić Darka upoznao 01.08.1993.godine na Makljenu, navodi da mu je optuženi pokazao ožiljke od ranjavanja u predijelu debelog mesa i ožiljak od hiruršku rane u predijelu stomaka, a koje prema tvrdnji ovog svjedoka zarastaju za četiri do pet nedelja, pod uvjetom da su sterilne. Odbrana je takode provela dokaz medicinsko vještačenja u pogledu vrste i vremena cijeljenja rana koje su optuženi Darka Dolića i Mario Dolić zadobili 1992 godine.

²⁰ Sl. Novine FBiH br. 43/98

128. Prema nalazu i mišljenju vještaka Kozomare Davorina²¹, sve rane Darka Dolića zacijelile su unutar mjesec dana od dana ozlijeđivanja. Vještak u svom pismenom nalazu i mišljenju od 16.10.2010.godine, navodi da je optuženi Dolić Darko zadobio ustrijelnu ranu u području lijeve stražnjice, hiruršku ranu na trbušnoj stijenci od otvaranja trbušne šupljine, ranu na trbušnoj stijenci od drenaže i hiruršku ranu u predjelu desne stražnjice kroz koju je odstranjeno strano metalno tijelo, te ukazao da je zacjeljenje površina rana nastalih od hirurških zahvata nastupilo od 7-10 dana nakon ozlijeđivanja, a ustrijelne rane na području stražnjice, u roku od 15-20 dana od ozlijeđivanja. Pojašnjavajući nalaz navodi da je Dolić Darko ranjen 10.09.1992.godine, a već u mjesecu oktobru 1992.godine on nije imao tragova ranjavanja. U odnosu na povrede Maria Dolića vještak navodi da je iste zadobio 27.04.1992.godine usljed eksplozije granate u predijelu desne slijepočne regije, u predijelu desnog prsišta, desne nadlaktice, desne šake i desne natkoljenice. Cjeljenje navedenih rana u medicinskoj dokumentaciji ocjenjeno je kao sekundarno cjeljenje, što podrazumjeva usporeno cjeljenje uz komplikacije. Vještak Kozomora se nije mogao precizno izjasniti o vremenu u kojem je došlo do zacijeljena rana, ali pojašnjava da sekundarno cjeljenje može da traje mnogostruko duže od primarnog, jer strana tijela zaostala u dubini rana mogu podržavati infekciju koja dugotrajno, pa čak više mjeseci, godina, onemogućava potpuno cijeljenje rana.

129. Vijeće je uvidom u predmetnu dokumentaciju i na osnovu nalaza i mišljenja vještaka na čiji nalaz Tužilac nije imao primjedbi, utvrdilo da su Dolić Darko i Dolić Mario bili ranjeni u toku 1992.godine, da je Darko Dolić imao hiruršku ranu na trbušnoj stijenci, a da je Mario Dolić zadobio ranu u predijelu desnog prsišta uz teoretsku i praktičnu mogućnost, kako navodi vještak tokom pretresa, da su dijelovi rane obuhvatali i dio trbušne stijenske. Dovodeći ovo u vezu sa kazivanjima svjedoka Ravnjak Zlate i Kmetaš Vahude o primjećenom ožiljku, odnosno tuferu, za Vijeće se opravdano postavilo pitanje da li je optuženi koji je ranjen 10.09.1992 godine, a rane mu zacijelile u roku mjesec dana, mogao biti identifikovan kao učinilac djela koji se desio u periodu 1993. godine ili Dolić Mario za koga vještak ostavlja mogućnost dužeg zarastanja rane, ali koliki je to period i da li se taj period protezao na vrijeme kada se kritični događaj desio, vještak Kozomara nije mogao dati odgovor. U ovakvoj situaciji Sud i nije mogao van svake sumnje izvesti pouzdan zaključak da je optuženi identifikovani učinilac krivičnog djela.

F.UNIFORMA

130. Saslušani svjedoci, očevidci radnji izvršenja krivičnog djela, su tvrdili da je Dolić Darko nosio šarenu uniformu, a Edina Kmetaš i Suljo Kmetaš još dodali da su vojnici nosili i bijele opasače. U svojim iskazima svjedoci su opisivali pored boje uniforme i boju opasača, vrstu naprtnjače, oružije koje su vojnici nosili, te i ambleme na ruci koji su ukazivali kojoj jedinici pripadaju. Svjedok Suljo Kmetaš je na upit Tužioca rekao da je Zoran Čališ bio u šarenoj maskirnoj uniformi sa bijelim opasačem i da je na ruci imao bijelu traku vojne policije i oznaku HVO, a za drugog vojnika koga svjedoci vide u ličnosti

²¹ Medicinsko vještačenje mr. sc. dr. Davorina Kozomare, od 16.10.2010. godine, dokaz broj O-61;

optuženog, da nije imao oznaku, ali da je imao bijeli opasač i naprtnjaču. Međutim, isti svjedok pred Sudom mijenja svoj iskaz, te navodi da je Zoran Čališ bio u crnoj uniformi, Darko Dolić u šarenoj, da je Zoran imao oznaku vojne policije, a Darko oznaku HVO-a.

131. U vezi oznake-ambrema na uniformi, ostali svjedoci su se izajšnjavali da je Zoran Čališ imao oznaku vojne policije, dok u pogledu ambrema koje je nosio drugi vojnik (optuženi), izjave svjedoka nisu saglasne. Svjedoci su navodili da se ne sjećaju da li je optuženi imao ambrem, odnosno da se ne mogu sjetiti izgleda ambrema, dok su Suljo Kmetaš, Kmetaš Vahida i Karadža Bahrija izjavili da je drugi vojnik imao oznaku HVO-a.

132. Odbrana je u toku postupka u spis uložila fotografije dokazujući da pripadnici voda „Jastrebovi” nikada nisu nosili šarene uniforme niti ambrem HVO-a. U tom smislu svjedoci odbrane Dolić Miroslav, Zelenika Marinko, Barešić Vlado su naveli da je ova postrojba od početka maja '93., imala uniforme na kojima se nalazio okrugli ambrem sa simbolom jastreba i planine, a od maja 1993. godine da nose zelene uniforme sa crnim opasačima sa grbom Herceg – Bosne ili su imali platnene američke opasače, te i oznake na rukavu.

133. Tužilac nije ulagao dokaze u cilju dokazivanja pripadnosti optuženog vojnoj jedinici na osnovu oznaka i uniforme koju je nosio.

134. Odbrana je tokom pretresa prezentirala i u spis uložila tri ambrema (dokaz broj O-26). Vijeće konstatuje da su tri uložena ambremi različitog oblika, boja i oznaka unutar ambrema, te da ambrem zelene boje ima uočljivu oznaku HVO. Između ostalog, okrugli ambremi ima uočljivi natpis „Jastrebovi” , a drugi sedmougaoonog oblika, natpis D.V.“Ivan Pervan-Ino“, i oba manje uočljiv natpis „HVO-RAMA“ od natpisa HVO koji ima zeleni ambrem.

135. Svjedoci odbrane saglasno potvrđuju da se ambrem HVO- Rama “Ivan Peran Ino” počeli nositi nakon smrti njihovog dozapovjednika Ivana Perana, 22.10.1993.godine, u koju svrhu je odbrana uložila i fotografije sačinjene na sahrani Ivana Perana 24.10.1993.godine, na kojim se u zelenoj uniformi vide pripadnici voda “Jastrebovi”, a među njima u istoj uniformi i Darko Dolić. Prema saglasnom kazivanju svjedoka, do tada su pripadnici nosili ambrem „Jastrebovi” – HVO Rama.

136. Međutim, sama činjenica da svjedoci, akteri ovih dramatičnih događaja, nisu saglasni ni sa opisom uniforme i oznakama koju je nosio drugi vojnik koga svjedoci povezuju sa počiniocem krivičnog djela, onda ovaj kriterij, doveden u vezu sa činjenicom da ga isti svjedoci različito nazivaju, različito opisuju , nije mogao dovesti do jasnog zaključka o identifikaciji optuženog kao učinioca krivičnog djela.

E. PRISUSTVO OPTUŽENOG U VRIJEME I NA MJESTU IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA

137. Kao vrijeme izvršenja inkriminiranih radnji iz tačke 1. 2. i 3., u optužnici se navodi *početak mjeseca augusta, najvjerovatnije 4. august 1993.godine* ; za tačku 4. optužnice ,

prva polovina augusta, a za tačku 5. kraj mjeseca jula ili početak mjeseca augusta 1993.godine.

138. Svjedoci nisu bili saglasni u pogledu tačnog datuma kada su se konkretni događaji desili, a kako Tužilac u svojoj optužnici ne precizira, odnosno neodređeno postavlja vrijeme izvršenja pojedinih krivičnihopravnih radnji, Vijeće je prisustvo optužnog Dolić Darka na području Družinovića i Lapsunja cijenilo sa aspekta materijalnih dokaza i u vezi sa tim, iskaze saslušanih svjedoka. Naime, na navedene okolnosti odbrana je prezentirala i u spis uložila Evidenciju angažiranosti voda „Jastrebovi“ za 7. i 8. mjesec 1993.godine²², te na iste okolnosti saslušala svjedoke Dolić Miroslava, Burić Slavka, Galić Ljubomira, Zelenika Marinka, Peran Nikicu, Beljo Vladu, Dedić Marka, Đordo Dragana i Barišić Vlado, a u smislu člana 95. ZKPBiH provela dokaz vještačenja po vještaka grafologu Zlatku Dugandžiću.

139. Tužilac je osporavao vjerodostojnost Evidencije angažiranosti Diverzantslog voda brigade Rama „Jastrebovi“ za period 7. i 8. mjesec 1993.godine. Međutim, nakon saslušanja svjedoka Dolić Miroslava koji je vodio tu evidenciju, izvršenog uvida u nalaz i mišljena vještaka (od 18.02.2010) grafologa Zlatka Dugandžića na koji Tužilac nije imao primjedbi, saslušanja vještaka tokom glavnog pretresa, saslušanja naprijed navedenih svjedoka odbrane, pretresno Vijeće je prihvatilo evidenciju angažiranosti postrojbe kao vjerodostojan dokument koji je vodio, i prema nalazu vještaka, svojeručno potpisao svjedok Miroslav Dolić. Svjedok Miroslav Dolić navodi da je evidenciju vodio u svojstvu zapovjednika Diverzantslog voda brigade Rama „Jastrebovi“ koja broji 10 ljudi, a kojem vođu je pripadao i optuženi Darko Dolić.

140. Naime, na osnovu ovako provedenih dokaza Vijeće je prihvatilo da je optuženi Dolić Darko sa diverzantskim odredom učestvovao u borbama na Crnom Vrhu na dan 31.07.1993.godine, da je u dane 01 i 02.08.1993.godine sa jedinicom bio angažiran na pretraživanju terena radi pronalaska vojnika Bilić Dragana, a 3.08.1993.godine na raspoređivanju Lašvanske bojne na položaje prema Armiji BiH. Iz iskaza saslušanih svjedoka odbrane proizilazi da su pripadnici bojne narednih dana bili slobodni i da su se isključivo zadržavali unutar baze na Makljenu gdje su spavali i vojnici bez odobrenja zapovjednika ili dozapovjednika bazu niko nije mogao napustiti, niti je napuštao. Svjedoci su saglasno izjavili da je sa njima u bazi svo navedeno vrijeme bio i Darko Dolić

141. Prema predmetnoj evidenciji za optuženog Darka Dolića upisana je njegova angažovanost na crti („C“) za cijeli mjesec juli i mjesec august, osim tri dana u mjesecu julu 26, 27 i 28.07.1993.godine kada su svi pripadnici Jastrebova bili slobodni, pa i optuženi Darko Dolić, a što po kazivanju Miroslava Dolića znači da su u te dane vojnici bili u pričuvi (pripravnosti) u bazi na Makljenu i da je nisu napuštali.

142. U kontekstu provedenih dokaza, vijeće je uzelo u obzir i posebno cijenilo srodnički odnos optuženog sa svjedokom Miroslavom Dolićem kao i činjenicu da svjedok nije svakodnevno vodio evidenciju nego svakih 10 do 15 dana na osnovu zabilježbi koje je

²² Dokaz broj O-19 ;

upisivao u rokovnik. Međutim, ako se ima u vidu da su činjenični navodi ovog svjedoka potvrđeni saglasnim iskazima svjedoka odbrane, onda je sasvim jasano zašto je Vijeće poklonilo punu vjeru kazivanju svjedoka Miroslava Dolića, te temeljem toga i u vezi sa ostalim subjektivnim i objektivnom dokazima donijelo zaključak da optuženi Darko Dolić nije bio na području sela Družinovići i Lapsunj u vrijeme kada su se nesumnjivi zločini desili. Ovo tim prije što je svjedok Zelenika Marinko, koji je od 13.05.1993 godine bio zapovjednik brigade „Rama“, potvrdio navode svjedoka Miroslava Dolića da vod „Jastrebovi“ nikada nije imao nikakve akcije na području sela Družinovići i Lapsunj, a Tužilac nije pružio dokaze, niti je provedenim dokazima, dokazao suprotno.

143. Sud nije posebno razmatrao dokument odbrane pod nazivom „*Cprerativna zona Sjeveroistočna Hercegovina-Zbojno područje Tomislavgrad*“ na koji je Tužilac izjavio prigovor autentičnosti, a odbrana istim željela da dokaže da je 31.07.1993 godine bio oružani napad na Crni vrh koji je naveče vraćen. Kako dokument nema pečata, potpisa, ne zna se ko je autor dokumenta, a odbrana u tom smislu nije pružio bilo koji dokaz koji bi potvrdio njegovu autentičnost, pretresno Vijeće ga nije moglo prihvatilo kao dokaz u svrhu dokazivanja navedene činjenice koja je u toku postupka dokazana saglasnim iskazima naprijed navedenih svjedoka odbrane.

F. KAZIVANJE SVJEDOKA S4 I ABAZ ALAJBEGOVIĆ O LIČNOSTI OPTUŽENOG

144. U kontekstu provedenih dokaza Odbrana je provela dokaz saslušanja svjedoka S4 i Abaza Alajbegovića sa svrhom pokazivanja da je optuženi u vrijeme oružanog sukoba pomagao muslimanskom stanovništvu, te da se zbog toga ne može vezati za identitet osobe koja je u periodu juli - august 1993.godine na području sela Družinovići i Lapsunj, izvršila zločine.

145. Svjedok S4 opisuje Darka Dolića kao osobu koja je pomagla svjedoku i njegovoj majci kada su prognani iz Prozora i bili smješteni u kući porodice Dolić, te im Marko i Darko Dolić obezbeždili ćebad, cigarete i hranu.

146. O pozitivnom odnosu optuženog spram muslimanskog stanovništva u vrijeme sukoba između Armije BiH i HVO-a, pričajući o svom slučaju, potvrdio je i svjedok odbrane Abaz Alajbegović. Svjedok navodi da je kao nastavnik u škole poznavo sve članove porodice Dolić, te da su mu optuženi Darko Dolić i Zdenko Dolić učinili uslugu spašavajući robu iz njegove prodavnice a nakon rata mu istu vratili. Takođe mu je pomagao i Jozo Dolić, otac optuženog, kad se krio u kući Fadila Tuće za vrijeme sukoba.

III. ZAKLJUČAK

147. Nakon salušanja svjedoka na koje se Sud poziva u razlozima zbog kojih smatra da nije dokazano da je optuženi počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, Vijeće je pri donošenju odluke, uvažavajući protek vremena, dramatične okolnosti u kojima se događaji odvijaju, brojnost događaja u kojim učestvuje veći broj oštećenih, članova njihovih porodica, komšija, prijatelja, zaključilo da među iskazima svjedoka, pojedinačno i međusobno, postoji toliki stepen odstupanja i tolikog značaja da su uticala na vjerodostojnost njihovih iskaza u pogledu odlučne činjenice-identiteta učinioca krivičnog djela i da je to rezultiralo donošenjem oslobadajuće presude.

148. Naime, Sud je utvrdio da u konkretnom slučaju postoji neslaganje iskaza svjedoka u pogledu imena, fizičkih karakteristika i izgleda optuženog u vrijeme kada se kritični događaj desio, pa kada se ovo ima u vidu, kao i činjenica da su svjedoci u pogledu identiteta učinioca krivičnog djela kroz izmjenu iskaza, pokazali nesigurnost i nedosljednost, da većina svjedoka učinioca nisu nikako ili su ga površno poznavali, da su ga u toku traumatičnog događaja letimično vidjeli ili ga vidjeli nakon tog događaja koji se desio prije 18 godina, da su njegovo ime ili imena od dugih saznawali, onda je sasvim jasno da rezultat dokaznog postupka nije ishodio jasan i van svake sumnje zaključak da je optuženi Darka Dolića počinilac krivičnog djela koje mu se optužnicom stavljalno na teret.

149. Dakle, imajući u vidu nedosljednost iskaza svjedoka optužbe, a posebno onih svjedoka koji u svojim prvim iskazima pred nadležnim organima uopšte ne spominju optuženog kao počinioca djela, iskaze istražitelja SIPA-e koji nisu naveli niti jedan opravdan razlog zbog kojeg su u Izvještaju optuženog Darka Dolića naveli kao počinioca, kao i činjenicu u koju se Sud uvjerio, da optuženi nikad nije nosio maskirnu uniformu, niti amblem HVO kako to tvrde svjedoci-oštećeni, da se optuženi nikad nije družio sa Zoranom Čališem niti su bili u istoj jedinici, da optužba vrlo neprecizno naznačava datum počinjenja djela, a da odbrana vrlo precizno dokazuje prisustvo optuženog u jedinici u vrijeme počinjenja djela, Sud zaključuje da optužba nije van razumne sumnje uspjela dokazati da je upravo optuženi počinio krivična djela pobliže opisana u svim tačkama optužbe. Valja takođe napomenuti da je iskaz svjedoka S4 ozbiljno doveo u sumnju sve navode optužbe jer je ovaj svjedok kategoričan u tvrdnji da niko od oštećenih sa područja Prozora u svojim izjavama koje su davali pred svjedokom S4, nije spomenuo optuženog kao počinioca inkriminiranih djela. Naprotiv, ovaj svjedok spominje optuženog u pozitivnom kontekstu potpuno drugačijem od optužnice. I konačno, svjedok S3 je neprecizan i neuvjerljiv kada je u pitanju identifikacija optuženog, navodeći, između ostalog, da je nju silovao možda optuženi, možda njegov brat i da je njoj tada to bilo isto. Vijeće potpuno razumije svjedoka S3 kada su u pitanju preživljene traume, ali s druge strane, ovakav iskaz u pogledu identifikacije optuženog je Sudu neprihvatljiv. U ovakvoj situaciji, a u pomankanju drugih dokaza i okolnosti, valjalo je optuženog u smislu člana 284. tačka c) ZKPBiH, osloboditi od optužbe zbog nedostatku dokaza.

150. Naime, sve činjenice koje idu na štetu (in peius) optužene osobe moraju se sa sigurnošću dokazati, a ako se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. S druge strane, sve činjenice koje idu u korist (in favorem) optužene osobe, uzimaju se da postoje i

onda i kad su utvrđene sa vjerovatnošću. Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza "pojedinačno i u vez i sa ostalim dokazima" dileme ne razjasne, onda se prema članu 3. stav 1. ZKP BiH "svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom ne utvrdi njegova krivnja". Stav 2. istog člana zakona, utvrđuje princip in dubio pro reo prema kome kada postoji "sumnja u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, Sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog". U situaciji kada postoji dileme oko neke pravno relevantne činjenice, odnosno elementa krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, ovaj princip podrazumjeva primjenu ne samo blaže kazne, nego i oslobadajuću presudu. Nadalje, odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH propisuje da "ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje, sud će donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe".

151. Kako Tužilaštvo van razumne sumnje nije dokazalo da je učinilac navedenog krivičnog djela optuženi Dolić Darko, rukovodeći se naprijed navedenim zakonskim odredbama i principima, Vijeće je i odlučilo da se usljed nedostatka dokaza, optuženi Dolić Darko oslobodi od optužbe.

IV. ODLUKA O TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA I IMOVINSKO PRAVNIM ZAHTJEVIMA

152. Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi Darko Dolić je oslobođen plaćanja troškova krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke od a) do f) ovog zakona te isti, sa nužnim izdacima optuženog i branioca, te i nagradom branioca, padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

153. **Imovinsko pravni zahtjevi** - Odlučujući o imovinsko pravnom zahtjevu oštećenih, Sud je na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, **Omera Kmetaša, Sulju Kmetaša, Đulu Kmetaš, Đulu Ravnjak, Zlatu Ravnjak, Edinu Kmetaš, Đulu Šabić, Zlatu Ruvić, Zilku Zahirović, Kmetaš Fatimu, Zahirović Rahimu, Kmetaš Vahidu, , Šabić Zinu i zaštićene svjedoke, „S1“, „S2“, „S3“**, sa imovinsko pravnim zahtjevima uputio na parnični postupak.

ZAPISNIČAR
Elma Karović

PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA
Jasmina Kosović
/potpis i pečat/

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom vijeću Suda BiH u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka presude.

V. PRILOG 1 –LISTA DOKAZA TUŽILAŠTVA

<u>Broj</u>	<u>Sadržaj dokaza</u>
T1	Fotodokumentacija broj broj 17-02/8-04-1-26/09, sačinjena 29.10.2009. godine – Pokazivanje lica mjesta od strane svjedoka Kmetaš Omera u predmetu KT-RZ-176/06;
T2	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kmetaš Omera pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine, broj KT-RZ-176/06 od 02.06.2009.godine;
T3	Fotodokumentacija broj 17-02/8-04-1-28/09, sačinjena 29.10.2009. godine – pokazivanje lica mjesta od strane svjedoka Ravnjak Zlate u predmetu KT-RZ-176/06;
T4	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kmetaš Sulje, pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine, broj KT-RZ-176/06, od 05.05.2009.godine;
T5	Fotodokumentacija broj 17-02/8-04-1-25/09, sačinjena 29.10.2009. godine – Pokazivanje lica mjesta od strane svjedoka Kmetaš Sulje u predmetu KT-RZ-176/06;
T6	Zapisnik o saslušanju svjedoka Ruvić Zlate, pred Tužilaštvom BiH, broj KT-Rz-176/06, od 27.08.2009.godine;
T7	Fotodokumentacija broj 17-02/8-04-1-24/09, sačinjena 30.10.2009. godine – Pokazivanje lica mjesta od strane svjedoka Ruvić zlate u predmetu KT-RZ-176/06;
T8	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kmetaš Edine, pred Tužilaštvom BiH, broj KT-RZ-176/06, od 05.05.2009.godine;
T9	Fotodokumentacija broj 17-02/8-04-1-24/09, sačinjena 29.10.2009. godine – Pokazivanje lica mjesta od strane svjedoka Kmetaš Edine u predmetu KT-RZ-176/06;
T-10	Povjerljivi dokaz;
T11	Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti stupila je na snagu u momentu donošenja „odmah“ i objavljena je u „Službenom listu R. BiH“, broj 1/92 od 09.04.1992. godine;
T12	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o proglašenju ratnog stanja objavljena u „Službenom listu R.BiH“ broj 7/92 od 20. juna 1992.godine,
T13	Odluka Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine o ukidanju ratnog stanja objavljena u „Službenom listu R.BiH“ broj 50/95,
T14	Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine objavljena u „Službeni list R.BiH“ broj 4/92 od 20. maja 1992. godine
T15	Odluka o formiranju Hrvatskog vijeća obrane broj:2/92 od 08. aprila 1992. godine,

	objavljena u „Narodni list HZ Herceg-Bosna“ broj 1/92.,
T16	Mirovni sporazum i Aneks mirovnog sporazuma u Zagrebu između HVO i Armije R.BiH koji je stupio na snagu 25.02.1994. godine u 12 sati, (ovjerena kopija nalazi se u spisu Suda BiH broj: X-KR/05/42),
T17	Uvjerenje o okolnostima stradavanja Dolić Darke izdato od Uprave za obranu Mostar odjela za obranu u općini Prozor – Rama broj:22-08-41-1-174/04-75 od 02.11.2004. godine,
T18	Dopis Službe za opću upravu i društvenu djelatnost, općina prozor - Rama, broj 02/2 – 43-1459/09 od 15.06.2009.godine – dostava podataka iz službene evidencije; i Rješenje općine Prozor – Rama, Službe za društvenu djelatnost i pitanja branitelja broj:03-43-1507/06 od 31.01.2007. godine, proslijedeno od Službe za opću upravu i društvenu djelatnost pod brojem: 02/2-43-1459/09 od 15.06.2009. godine,
T19	Ovjerena kopija knjige VOB 1, jediničnog kartona VOB 3, matičnog kartona VOB 1 na ime Dolić Darko, sa propratnim aktom Federalnog ministarstva za pitanje boraca i invalida odbrambeno oslobodilačkog rata broj: 07-03-20/09 od 14.09.2008. godine,
T20	Spisak bojovnika HVO-a „Rama“ Prozor iz DIJ „Jastrebovi“, ovjeren haški broj:00923139 do 00923140,
T21	Akt Armija Republike BiH Komanda 44. Brdske brigade od 15.08.1993. godine, ovjeren haški broj 04035183,
T22	Izvešće HVO Brigada “Rama” Diverzantski vod “Jastrebovi” od 18.10.1993.godine, ovjeren haški broj 01527595,
T23	Dosije mjesta Prozor, ovjeren haški broj: 02915257 do 02915266,
T24	Izveštaj HVO Brigada “Rama” Prozor SIS broj 03-02-79/93 od 14.07.1993. godine, ovjeren haški broj: 0420-0097-0098,
T25	Zona odgovornosti HVO brigade „Rama“ Prozor, ovjeren haški broj: 02146203 do 02146204
T26	Stanje i procjena u HR HB prof. dr. Miroslava Tuđmana broj: 03/94-058 od 28.03.1994. godine, ovjeren haški broj: 02131302 do 02131304
T27	Službena zabilješka, HZ HB Ministarstvo obrane SIS Podcentar SIS-a „Rama“ broj 02-4/2-7-102/94 od 22.01.1994.godine, ovjeren Haški broj: 01570224,
T28	HVO Vojna policija Rama-Prozor Izvešće za dan 16.07.1993. godine od 17.07.1993. godine, ovjeren Haški broj: 01548971,

T29	HVO Vojna Policija Rama-Prozor Izvješće za dan 21.07.1993.godine od 22.07.1993.godine, ovjeren Haški broj:01548967,
T30	HVO Rama Brigada "Rama" Prozor SIS Izvješće broj: 03-02-83/93 od 31.07.1993.godine, ovjeren Haški broj: 01525297 do 01525298,
T31	HVO O.Z. S/Z Hercegovina SIS Klasa:1-76/93 broj.443/93 od 15.07.1993.godine, ovjeren Haški broj: 01515379,
T32	Izvješće HZ HB Brigada "Rama " Prozor SIS broj:03-02-66/93 od 27.06.1993.godine, ovjeren Haški broj:01514134,
T33	Izvješće o aktivnostima promatrača EZ-a na području, općine Rama broj:03-02-94/93 od 21.08.1993.godine, ovjeren Haški broj: 01514130 do 01514131
T34	Informacija HVO Centar SIS „Rama“ broj:02-4/2-7-61/93 od 10.11.1993.godine, ovjeren Haški broj: 01514074 do 10514075,
T35	Informacija „A“ - HVO Podcentar SIS „Rama broj:02-4/2-7/177/93 od 12.12.1993.godine, ovjeren Haški broj: 01511207 do 01511227
T36	Službena zabilješka HVO Odjel odbrane Sektor sigurnosti broj:02-4-1-1109/93 od 13.08.1993.godine, ovjeren Haški broj:01505907 do 01505908
T37	Izvješće HVO Brigada "Rama" SIS broj:03-02-29/93 od 14.08.1993.godine, ovjeren Haški broj:01505692 do 01505693
T38	Izvješće HVO Brigada "Rama" SIS broj:02-88/93 od 10.08.1993.godine,
T39	Opština Prozor – Ratno predsjedništvo, informacija o položaju Muslimanskog naroda broj:1-01-114/93 od 14.08.1993. godine, ovjeren haški broj:01034318
T40	Međunarodni crveni križ predstavništvo Jablanica, akt broj:1-01-99-4/93 od 17.08.1993. godine - Zahtjev za spas muslimanskog stanovništva Prozor i sela prozorske opštine.
T41	Uvjerenje Odjela za obranu Rama broj: 23-08-34-1-05/02/02-19 od 28.05.2002. godine
T42	Uvjerenje Ureda za obranu „Rama“ uvjerenje broj: 02-52/95-757 od 28.11.1995. godine;
T43	Republika Hrvatska Izvod iz odluke ministra obrane broj:02-01-95-1 od 11.07.1995. godine;
T44	Potvrda o okolnostima stradavanja za lice Dolić Darku, Federalno ministarstvo obrane, potvrda broj: 37-04-99-40 od 01.07.1999. godine;
T45	Potvrda za lice Darko Dolić, Federalno ministarstvo obrane, potvrda broj: 1421-07/99-135 od 30.06.1999. godine
T46	Dopis Federalnog ministarstva obrane, akt broj: 29-26-4/34-1/122-169/03 od

	15.09.2003. godine;
T47	Vojna iskaznica HVO na ime Dolić Darko broj:1210/92 od 21.09.1992. godine
T48	Vojna iskaznica na ime Dolić Darko broj: 2160 od 09.03.1994. godine
T49	Vojna iskaznica na ime Dolić Darko, broj 0050281;
T50	Zapisnik o pretresanju stana i drugih prostorija i pokretnih stvari, Državna agencija za istragu i zaštitu, broj: 17-04/2-5-04-2-34/09 od 20.10.2009. godine
T51	Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-5-04-2-2309 od 20.10.2009. godine
T52	Izvod iz matične knjige umrlih Kmetaš Zlatif, broj:03/1-12-15-3-03/09 od 09.01.2009. godine
T53	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Čališ Zoran, broj: 1/09 od 07.01.2009. godine
T54	Izvod iz kaznene evidencije za osumnjičenog Dolić Darka, broj:02-02/5-2-12-504/09 od 29.10.2009. godine
T55	Fotodokumentacija sačinjena od strane Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 17-13/1-7-04-1-48/09 od 27.10.2009. godine - fotodokumentacija kuće koju koristi Dolić Darko;
T56	Fotodokumentacija sačinjena od strane Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 17-02/8-04-1-29/09 od 30.10.2009. godine
T57	Pravomoćnu presudu pretresnog vijeća MKSJ u Hagu broj: IT-96-21 od 16.11.1998. u predmetu Zejnil Delalić, Zdravko Mucić, Hazim Delić i Esad Landžo – parafe 186, 187 i 192
T58	Pravomoćnu presudu pretresnog vijeća MKSJ u Hagu, broj: IT-98-34-A, od 31.marta 2003. godine, protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića, paraf 15 fus nota 24, paraf 17, 177 do 179,
T59	Pravomoćnu presudu pretresnog vijeća MKSJ u Hagu broj:IT-01-48-T od 16.11.2005. godine, protiv Sefera Halilovića, paraf 162, 163 fus nota 524, 525 i 526.

VI. PRILOG2-LISTA DOKAZA ODBRANE

<u>Broj</u>	<u>Sadržaj dokaza</u>
O1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Edine Kmetaš, sačinjen pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-176/06 od 05.05.2009. godine;
O2	Zapisnik o saslušanju svjedoka Edine Kmetaš, sačinjen pred Višim sudom u Mostaru - odjeljenje Jablanica, broj KI 14/95 od 21.8.1995. godine
O3	Zapisnik o saslušanju svjedoka Edine Kmetaš, sačinjen pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu, broj 17-13/3-1-04-2-185/08 od 15.10.2008. godine
O4	Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulje Kmetaš, sačinjen pred Tužilaštvom BiH, broj KT-RZ-176/06 od 05.05.2009. godine
O5	Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulje Kmetaš, sačinjen pred Višim sudom u Mostaru - odjeljenje Jablanica broj KI 14/95 od 28.7.1995. godine
O6	Zapisnik o saslušanju svjedoka Sulje Kmetaš, sačinjen pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu, broj 17-13/3-1-04-2-225/08 od 16.12.2008. godine
O7	Cd sa slikama;
O8	Fotografije sa sahrane Ivana Perana 24.10.1993.godine;
O9	Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Kmetaš, sačinjen pred Tužilaštvom Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-176/06 od 02.06.2009. godine
O10	Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Kmetaš, sačinjen pred Državnom agencijom za istrage i zaštitu broj 17-13/3-1-04-2-222/08 od 14.12.2008. godine
O11	Zapisnik o saslušanju svjedoka Omera Kmetaš, sačinjen pred Višim sudom u Mostaru - odjeljenje Jablanica broj Ki14/95 od 21.8.1995. godine
O12	Fotografija Mirka Dolić;
O13	Smrtovnica na ime Mirko Dolić
O14	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Mirko Dolić od 28.10.2009. godine
O15	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Mirko Dolić od 05.02.2010. godine
O16	Fotografija Marka Dolić;
O17	Izvod iz matične knjige rođenih na ime Mario Dolić od 05.02.2010. godine
O18	Fotografija Stjepana Sučića;
O19	Nalaz i mišljenje vještaka grafološke struke, Zlatka Dugandžića od 12.2.2010. godine
O19-a	Spisak lica postrojbe „Jastrebovi“;
O19-a	Evidencija angažiranosti postrojbe za 7. i 8. mjesec 1993.godine;
O-20	Fotografija - fotografije Darka Dolića;
O21	Izvod iz matične knjige umrlih na ime Bilić Dragan od 29.10.2009. godine; Izvod iz matične knjige umrlih na ime Peran Ivan od 16.3.2010. godine;
O22	Video kasete – snimljena od strane.....
O23	Cd - Fotografije – progon Bošnjaka iz sela Varvara 1993.godine – Vraonice;
O24	Izveštaj Državne agencije za istrage i zaštitu o počinjenom krivičnom djelu broj 17-13/3-2-04-2-3-372-17-09 od 16.01.2009. godine u prilogu 11 Zapisnika o saslušanju svjedoka, dva izvoda iz matične knjige umrlih, službena zabilješka;

O25	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kmetaš Zlatifa broj 35/94 od 07.03.1994. godine
O26	Tri amblema HVO/HVO „rama“ - D.V. „Ivan Peran - Ino“ – „Jastrebovi - HVO – Rama;
O27	Zapisnik Tužilaštva BiH o saslušanju svjedoka Gelić Ajke broj KT-RZ-176/06 od 04.09.2009. godine;
O28	Fotografije -
O29	Zapisnik o saslušanju svjedoka S3 broj 08/25/94 od 11.5.1994. godine
O30	Zapisnik o saslušanju svjedoka S3 broj KT-RZ-176/06 od 15.9.2009. godine
O31	Zapisnik o saslušanju svjedoka Zelenika Marinka, Tužilaštvo BiH KT-RZ-176/06 od 28.9.2009. godine
O32	Zapisnik o saslušanju svjedoka Vahide Kmetaš, Državne agencije za istrage i zaštitu broj 17-13/3-1-04-2-04/09 od 7.01.2009. godine
O33	Zapisnik o saslušanju svjedoka S1 broj KT-RZ-176/06 od 19.5.2009. godine
O34	Dva lista na kojima su fotografije;
O35	Potvrda Srednje škole Prozor broj 149/10 od 12.3.2010. na ime Darko Dolić
O36	Povjerljiv dokaz - Potvrda Srednje škole Prozor broj 243/10 od 17.5.2010. godine na ime Manjušak Bahrija, Manjušak Šemsa, i brat S1;
O37	Izvadak iz matične knjiče rođenih broj 456/2010 od 12.5.2010. godine na ime brata svjedoka S1;
O38	Operativna zona Sjeveroistočna Hercegovina, zborna područje Tomislavgrad;
O39	Spisak lica koja potražuje Viši sud Mostar, u vezi krivičnih djela iz člana 141 i 141 preuzetog zakona KZ SFRJ;
O40	Spisak ratnih zločina i zločinaca muslimanskih vojnih postrojbi u sjevernom dijelu Hercegovine
O41	Službena zabilješka HVO, Odjel obrane, sektor sigurnosti br. 02-4-1-1109/93 od 13.8.1993. godine
O42	Komanda 6. korpusa Konjic, sektor vojne bezbjednosti od 15.8.1993. godine
O43	Spisak bojovnika HVO „Rama Prozor“ Jastrebovi
O44	Izveštaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine - Silovanje žena i djevojaka iz sela Lapsun
O45	Izveštaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine - Silovanje snahe Kmetaš Zlatifa
O46	Izveštaja Haške ratne istražiteljske komisije o događajima na području Družinovića i Lapsunja 1993.godine - Nanošenje ozbiljnih povreda Kmetaš Zlatifa
O47	Spisak prisutnih na nastavku glavnog pretresa od dana 18.2.2010. godine
O48	Izjava Pilav Adisa;
O49	Obavijest samostalnog bataljona „Prozor“ od 4.8.1993. godine, broj 1-01-385 -1/93;
O50	Zapovijed HVO brigade „Rama“, broj 01-1528/93, od 13.8.1993. godine
O51	Zapovijed HVO brigade „Rama“ od broj 01-1673/93, 26.8.1993. godine
O52	Zapovijed HVO brigade „Rama“, broj 01-1652/93, od 24.8.1993. godine
O53	Zapisnik o saslušanju svjedoka Mirana Krište broj KT-RZ-176/06 od 18.6.2010. godine;
O54	Zapisnik o saslušanju svjedoka Dalibor Tubić, broj KT-RZ-176/06 od 28.6.2010. godine.

O55	Službena zabilješka broj 17-13/3-2-04-2-253/08 od 14.11.2008. godine
O56	Dopis SIPA-e Regionalni ured Mostar, broj 17-13/3-2-04-2-372-7/08 od 10.11.2008.godine - Zahtjev za skeniranje kartona starih ličnih karata za informaciju od 10.11.2008. godine;
O57	Krim obavještajni izvještaj od 07.8.2008. godine
O58	Karton izdane – zamijenjene osobne iskaznice na ime Mario Dolić;
O59	Fotokopija pet fotografija;
O60	Knjiga - Izvodi iz knjige „Prozor - 1992/1995.godina hronika zločina“, autor Mesud Hero, stranice 268 sa oznakom AD17 i stranica 292 pod AD47;
O61	Medicinsko vještačenje mr. sc. Davorina Kozomare, od 16.10.2010. godine;
O62	Fotografija slika Darka Dolića i slika Maria Dolića;
O63	Dopis udruženja “Žena - Žrtva rata”od 10.11.2010.
O64	Iskaz svjedoka S4 sačinjen pred MKSJ - povjerljivi dokaz

VII. PRILOG 3 – LISTA DOKAZA SUDA

<u>Broj</u>	<u>Sadržaj dokaza</u>
S1	Podaci o žrtvi i svjedoku, Udruženje „Žena žrtva rata“ od 22.7.2008. godine, Edina Kmetaš
S2	Spis Udruženja „Žena žrtva rata“ od 01.02.2011. godine